

ВТОРО НАРОДНО СЪБРАНИЕ

Трето заседание

Четвъртък, 3 февруари 1955 г.

(Открито в 15 ч.)

Председателстващ Николай Георгиев: *(Звъни)* Присъствуват необходимото число народни представители. Откривам заседанието.

Другарки и другари народни представители! Продължаваме разискванията по законопроекта за бюджета на Народна република България за 1955 г.

За изказване по законопроекта, по доклада на министъра на финансите и по съдоклада на председателя на бюджетарната комисия за днешното заседание са се записали следните оратори: министърът на електрификацията Кимон Георгиев, народният представител Методи Петров, министърът на народната просвета Демир Янев и народните представители Мария Кирилова, Пеко Таков и Георги Караславов.

Давам думата на министъра на електрификацията др. Кимон Георгиев.

Министър Кимон Георгиев: *(От трибуната)* Другарки и другари народни представители! Едва ли има област, която така ярко да свидетелствува за огромните усилия, които полагат Партията и Правителството за изиждане здрави основи за бързото и успешно изграждане на социализма у нас, както това се вижда от непрестанните грижи и готовността за жертви, с каквито е съпътствувано електроизграждането на страната и свързаното с него язовирно хидростроителство.

Вниманието и интересът сред нашия народ към въпросите на електродобива и строителството на термични и водни централи все повече и повече растат. Това особено се наблюдава спрямо хидротехническото строителство, което по своята сложна техника и трудност би могло да се нарече тежко строителство, за разлика от другите строителни дейности. Язовирите, тунелите, каналите, сифоните, водохващанията и съоръженията към тях създават жив интерес особено всред

младежите. Тоя голям интерес е израз на общия копнеж за по-щастливо бъдеще, за чието по-близко или по-далечно очертание народът по здрав усет съди по темпа на електроизграждането на страната.

В името на тоя напълно оправдан интерес аз се считам задължен да изнеса необходимите данни по състоянието днес и в близка перспектива на най-важните отдели на електроизграждането.

Смятам, че тези отдели са именно електродобивът и язовирното дело.

Пристъпвам към осветляване на народното представителство за състоянието на електроснабдяването през изтеклата година и за очертанията на същото както през настоящата, така и за следващите години от петилетката.

Електропроизводството през 1954 г. едва догонва 95% от предвиденото по плана изпълнение.

Ние не се оказахме подготвени да се справим със значителните трудности, които стояха пред нас през първото тримесечие на изтеклата година.

Какви бяха тия трудности?

1. Суровата зима скowa водните източници на всички наши водни централи на текущи води. Използуваемостта на водните мощности през месеците януари и февруари на 1954 г., след като се използвана напълно всички налични води, стигна до 16% от техния производствен капацитет, докато през м. май на същата година тая използваемост беше 90%. Следният факт е указателен в това отношение.

През месеците януари и февруари на миналата година бе произведено общо за двата месеца 29 629 274 киловатчаса от всички водни източници в страната, а само за току-що изтеклия м. януари на тази година са произведени 53 200 000 киловатчаса, т. е. 23 570 726 киловатчаса повече от общо произведените за двата първи месеца на 1954 г.

2. Независимо от горните затруднения на водните централи през същото първо тримесечие на миналата година, поради появили се значителни затруднения в каменовъгленото производство, снабдяването на термичните централи с гориво чувствително се влоши по качество и количество.

Горните две причини значително се отразиха върху производството на електрическа енергия за първото тримесечие, през което електроснабдяването на народното стопанство и битовите и културните нужди на населението беше под всякаква критика.

През течение на годината, поради неукрепналата още и недостатъчно издържана научно и технически наша система от далекопроводи и трафостанции, както и поради значителните слабости на нашите експлоатационни кадри по централите, трансформаторните подстанции и преносните далекопроводи, се допуснаха множество аварии, чиито загуби в

електрическа енергия се изчисляват на около 30 000 000 киловатчаса.

Всички гореизложени загуби на електрическа енергия се равняват и отговарят на произведените в по-малко 88 200 000 киловатчаса, или 5% по-малко от заплануваната за 1954 г. електрическа енергия. Фактически през течение на годината тая енергия бе възстановена чрез постепенното подобряване производството, чрез непрекъснато увеличение използваемостта на термичните централи, чрез значително намаляване собствените нужди и др. Така например годишната използваемост общо на всички термични централи през годината достигна до завидната цифра 5789 часа годишно, независимо от временно извадените от експлоатация значителни термични мощности. Как тогава да си обясним, че въпреки това успешно усилие годишният план все пак остана открит с посоченото по-горе по-малко производство от 88 200 000 киловатчаса, което отговаря на неизпълнение на плана с 5%?

Ето отговорът на тоя въпрос:

1. ТЕЦ „Република“ поради реконструкция на двата котла от чехословацка страна, съгласно одобрен междуправителствен протокол, последователно всяка от двете турбини на централата бе по 3 месеца вън от използване, в резултат на което народното стопанство бе лишено с 45 000 000 киловатчаса.

2. ТЕЦ „Димитрово“ — голямата му чешка турбогрупа, остана в течение на 61 дни в бездействие поради необходимостта да се изпрати роторът ѝ в завода-доставчик за отстраняване на констатиран сериозен дефект, поради което последва загуба в електроенергия на 11 000 000 киловатчаса.

3. ТЕЦ „Вълко Червенков“ — разширение, поради закъснение на доставката и отлагане на монтажа на турбината, втората турбогрупа влезе с 97 дни по-късно в действие, което лиши централата от заплануваното ѝ производство с 41 000 000 киловатчаса.

4. Отказът от наша страна от предвидената доставка на енерговлака за гр. Толбухин ни лиши от заплануваното през 1954 г. производство от тоя обект с 12 000 000 киловатчаса.

Общо произведената електрическа енергия от изброените в горните четири пункта мощности възлиза на 109 000 000 киловатчаса, които поради липса на каквито и да било резервни мощности за производство се оказа непосилно да бъдат напълно възстановени. Намалените мощности през означените срокове не са били на разположение за ползване, въпреки че припадащата се за това време електрическа енергия е останала да тежи по годишния производствен план.

Факт е, че след злополучното първо тримесечие електроснабдяването мина към постепенно подобряване, което внесе известно успокоение и даде възможност на стопанските предприятия постепенно да минават към по-нормални условия за

работа. Тая тенденция продължава и досега. Трябва даже да се отбележи, че понастоящем остават неизползвани мощности поради липса на достатъчно консумативни товари. Въпросът за увеличаване плана и активността на индустрията през първото полугодие на годината все още остава открит, въпреки че е поставян няколко години подред.

Прирастът на произведената през 1954 г. от електрическите централи при Министерството на електрификацията заедно със заводските централи енергия спрямо тая за 1953 г. възлиза на 12,31%, при общ индустриален прираст за страната 8,7%.

През изтеклата година бидоха завършени и влязоха в ползуване нови 40 000 киловата мощности, а именно: разширението на ТЕЦ „Вълко Червенков“, ВЕЦ „Росица“ и ВЕЦ „Георги Димитров“.

Произведената електрическа енергия от централите при Министерство на електрификацията и от заводските централи през 1954 г., разпределена върху числеността на населението, се пада на жител по 232 киловатчаса при 44 киловатчаса за 1944 г. или 5,3% пъти повече.

Другарки и другари! Позволете ми с няколко думи да се спра върху изгледите за електроснабдяването на страната през текущата година.

Спрямо 1954 г. през 1955 г. е запланувано Министерството на електрификацията да произведе около 200 000 000 киловатчаса електрическа енергия в повече.

Първото полугодие на 1955 г. се очертава с благоприятни производствени изгледи. Основания за това са налице. Производството за вече изтеклия месец януари е с 49% по-високо от това за същия месец през 1954 г. и представлява точно 1/12 част от заплануваното ни общо годишно производство за 1955 г. Нашите усилия трябва да обезпечат минималният месечен добив през годината да не спада под полученото през изтеклия месец януари. Новите мощности от 1954 г., които фактически се ползуваха само през второто ѝ полугодие, сега ще внесат своя производствен дял и през първото полугодие на 1955 г., което именно оправдава това очакване.

Относно второто полугодие на годината, когато трябва да очакваме, че водните източници значително ще намалеят, ние разчитаме на последователното встъпване на новите производствени мощности, предвидени за 1955 г., които надминават повече от два пъти встъпилите в ползуване нови мощности през 1954 г. Тези нови мощности са 15 дизелови централи, възлизащи на 25 000 киловата мощност, разпределени между най-затруднените за електроснабдяване райони, следват: разширението на ТЕЦ „Димитрово“, водните електрически централи на текущи води „Бързия“ и „Батошево“ и тия на регулирани язовирни води „Стара Загора“, „Пасарел“ и „Кокаляне“. На всички тия централи строителството е на завърш-

ване, машините са доставени или се очаква пристигането им, а някои от тях са вече в монтаж.

Завършването на всички тия обекти, както и последователното им влизане в ползуване е обезпечено, което позволява да очакваме едно по-нормално и задоволително електроснабдяване през второто полугодие на настоящата година. За тая цел е необходима и помощта на консуматорите, от които очакваме да си турят в ред инсталациите, да си оразмерят добре инсталираните мощности с действителните нужди на машините и да засилят производството си през първото полугодие за сметка на ремонтите и отпуските през второто.

Другарки и другари! Наред с горните обекти, които трябва да бъдат завършени през течение на годината, Министерството на електрификацията усилено провежда строителство, което има предвид по-нататъшното развитие на електроснабдяването на страната. Част от това строителство е предназначено да подготви завършването на предвидените за пускане в действие на нови електро мощности през 1956 г. Касае се за следните обекти: второ разширение на ТЕЦ „Сталин“, първо разширение на ТЕЦ „Република“, ВЕЦ „Бели Искър“, ВЕЦ „Петрохан“ и ВЕЦ „Батак“. Тези обекти ще бъдат завършени и повечето от тях ще влязат в действие в различни моменти на второто полугодие на 1956 г. Тяхната мощност е почти еднаква с предвидените да се завършат през настоящата година. Цялостното използване през 1956 г. на предвидените за пускане в действие мощности през настоящата година и частичното ползуване на завършените такива през самата 1956 г. ще позволи изпълнението на предвидения прираст в електропроизводството за същата година на повече от 300 000 000 киловатчаса.

Строителството на тия обекти е предвидено по плана за тая година да бъде доведено до състояние за монтаж. Машините за същите е договорено да бъдат доставени през четвъртото тримесечие на тая година и първото тримесечие на идната. Ако доставките се изпълнят в срок или само с допустимо и преодолимо закъснение, завършването и пускането в действие на предвидените обекти за до края на 1956 г. ще бъде обезпечено. А това би осигурило не само предвидения значителен прираст в електропроизводството на 1956 г., но и би подготвило до голяма степен изпълнението на плана и за следващата 1957 г.

През 1957 г., последната година на втория петгодишен план, предстои изграждането и пускането в действие до края на годината на следните обекти: трето разширение на ТЕЦ „Сталин“, ВЕЦ „Пещера“ и ВЕЦ „Студен кладенец“. Това са крупни електроцентрали, чиито мощности значително надминават поотделно предвидените такива за 1955 или 1956 г.

За 1957 г. спрямо 1956 г. се предвижда прираст на електропроизводството повече от 365 000 000 киловатчаса, което

представлява най-големият годишен прираст на електроенергия, реализиран досега у нас. Действителното обаче отражение от въвеждането в действие на тия големи обекти, поради това, че те ще бъдат завършени към края на 1957 г., ще се получи през следната 1958 г. — първата от третата петилетка — през която се предвижда годишен прираст на електропроизводството повече от 600 000 000 киловатчаса и общо производство на електрическа енергия за годината — около 3 200 000 000 киловатчаса. Това количество електроенергия ще съставлява 10 пъти повече от добитото през 1944 г. и два пъти повече от полученото през изтеклата 1954 г.

Очевидно е, че очертаната перспектива по електроизграждането на страната през предстоящите още три години от втората петилетка съставлява база за най-благоприятно развитие на цялостния наш живот от началото на третата петилетка. Поради това именно благоприятно очертание на бъдещето естествено се налага въпросът: реални ли са предвижданията и налице ли са условията за изграждането на запланиваните през предстоящите три години електроустановки, които обусловят създаването на здравата база за нашето социалистическо развитие особено към началото на третата петилетка?

След даденото вече изяснение за състоянието на строителството за тая година и подготовката на същото за 1956 г. трябва да отбележа, че строителното изграждане на трите големи обекта, предназначени за завършване през 1957 г., е в ход и че предвидените срокове за предаването им в състояние за монтаж са достатъчни и изпълними.

Що се отнася до поръчката и своевременното доставяне на машините за големите обекти на 1957 г. трябва също да отбележа, че те са доставки от Съветския съюз, който е спазвал сроковете за доставка и от който имаме вече предизвестие, че машините на един от тия обекти за 1957 г. ще ни бъдат изпратени предсрочно — още през настоящата година.

Другари и другарки! Ето и съответни данни за развитието на язовирното дело у нас.

До 1944 г. у нас нямаше изграден нито един язовир.

Първият язовир, който беше изграден и пуснат за ползуване, бе язовир „Бели Искър“. Неговото предназначение е водоснабдяването на столицата. Започнат преди 1944 г., той бе завършен от народната власт и пуснат за използване през 1946 г. Той подобри използваемостта на ВЕЦ „Мала Църква“ и ВЕЦ „Бистрица“. На него се строи понастоящем върховата централа „Бели Искър“, която ще играе голяма роля в усилията да се притъпят кризите в електроснабдяването на София в сутринните и вечерните часове. С това силodobивното значение на язовир „Бели Искър“ значително нарастна.

Вторият язовир, на който бе сложено начало на строителство преди 1944 г., но бе завършен и пуснат в ползуване през

1950 г., е язовир „Калин“, изграден на 2400 м. над морското равнище в сред рилските висини. Тоя язовир, състоящ се от три отделни водоема с общ обем от около 3 500 000 куб. м. вода, има изключително силodobивен характер, като подхранва находящите се под него четири водни електрически централи: „Калин“, „Каменица“, „Пастра“ и „Рила“. Чрез най-горната централа — ВЕЦ „Калин“ — той е пригоден многократно да използва за силodobиване една и съща вода с цел да се улесни борбата с острите вечерни и сутрешни върхове на консумативните товари. В бъдеще тоя язовир ще буди и значителен туристически интерес.

Трети по хронологически ред на изграждането му това е язовир „Васил Коларов“. Построен е в най-красивите краища на Централни Родопи на 1500 м над морското равнище. Той бе започнат към края на 1946 г. и завършен и пуснат в действие през 1951 г. Замислен преди всичко като напоителен язовир с оглед нуждите от влага в Пловдивския и Първомайския райони, за какъвто понастоящем се използва, той по-късно, след конкурса по използване водите на тъй наречения „Хидрокомбинат Родопи“, се очерта като важен изходен пункт на най-силodobивната засега тристъпална каскада, наречена Баташки водносилос път, състояща се от централите „Батак“, „Пещера“ и „Алеко“. Строителството на тая каскада през настоящата година добива голям размах, с оглед до края на 1956 г. да завърши централата „Батак“, до края на 1957 г. — централата „Пещера“ и до края на 1958 г. — централата „Алеко“. Общо от тия три централи се очаква годишно производство на енергия около 500 000 000 киловатчаса.

Четвърти язовир, наченат в 1949 г. и завършен през 1953 г., е язовир „Студена“, построен в южното подножие на Витоша на кота 800 м над морското равнище с обем на чашката 22 000 000 куб. м и среден годишен отток повече от 35 000 000 куб. м вода. Тоя язовир е предназначен да обезпечи необходимата вода на създадената важна и значителна индустрия в района на гр. Димитрово — с. Църква и да водоснабди гр. Димитрово и района му.

Пети язовир, който бе завършен и редовно пуснат в действие през 1954 г., бе язовир „Александър Стамболийски“, построен в пролома на р. Росица между гр. Севлиево и гр.авликени. Това е сравнително голям наш язовир с обем на чашката му 220 000 000 куб. м вода и със среден годишен отток 370 000 000 куб. м вода, предимно напоителен, с една подязовирна централа с мощност 7300 киловата и с възможност да напоява около 400 000 декара. Поради крайно сложната геоложка обстановка, през времостроителството на този язовир изникнаха множество трудни за разрешение проблеми, повечето от които бяха преодоляни главно със съдействието на съветски специалисти, които оказаха най-близка помощ и съ-

действие да се създаде от този градеж една истинска школа и опитно поле за хидротехническото строителство.

Шести язовир, който от края на миналата година е в частична експлоатация, но предстои доизкарването на някои довършителни работи през настоящото полугодие, е язовир „Георги Димитров“. Той е построен в близост и западно от гр. Казанлък и използва водите на р. Тунджа. Към него са предвидени водните електроцентрали „Георги Димитров“ и „Стара Загора“. Първата е с мощност 7300 киловата, построена под самия язовир, напълно завършена и пусната в действие от м. декември миналата година, през който е произвела повече от 3 000 000 киловатчаса електрическа енергия, а също и през м. януари е произвела 3 700 000 киловатчаса електрическа енергия. Втората водна електрическа централа „Стара Загора“ е построена под 40 км деривационен канал, отвеждащ водите на р. Тунджа за Старозагорското напоително поле. Нейната мощност е 22 000 киловата. Сградата е построена. Турбините са в монтаж. Доставката на генераторите и досега е в съобщение. Според съобщение от чехословацка страна изпращането на единия генератор е предстоящо, а на втория — не по-рано от м. март.

Язовир „Георги Димитров“, независимо от това, че на неговите води са устроени упоменатите две водни централи с обща мощност 29 300 киловата, е в основата си напоителен язовир, тъй като той ще работи на напоителен график и ще трябва да разходва водите си само в сезона на напояването. Обемът на неговата чашка е около 96 000 000 куб. м вода, докато водите, които ще минат през него и които само в рамките на напоителния сезон той трябва да преработи за енергия и оросяване, са повече от 250 000 000 куб. м. С този си малък обем язовир „Георги Димитров“ не е в положение да съхрани и обработи годишния си приток на води за краткия поливен сезон. По тая причина язовирът, вместо да напоява 400 000 - 450 000 декара площи от Старазагорското поле, предвидено е да напоява само 230 000 декара. За да се коригира това положение, разработена е идеята за допълване обема на язовир „Георги Димитров“ с нов допълнителен и съседен нему язовир „Гюрля“. Пълното обаче изяснение размера на тоя язовир се обуславя от проучванията, които понастоящем прави „Водпроект“ върху използването водите на р. Марица и оттам ще могат ли и оправдава ли се прехвърлянето на част от Стремските води в поречието на Тунджа. Тези проучвания се обещава да се завършат към средата на годината. Въпросът е важен и спешен и трябва да намери по-скорошно разрешение.

Седми по хронологически ред язовир в страната е язовир „Сталин“. Той се строи във входа на Искърския пролом, водещ от Самоковското към Софийското поле. Неговата чашка може да събере повече от 600 000 000 куб. м вода. Този язо-

вир е засега най-голям по обем. Завършването на язовирната стена е планирано за до края на първото полугодие на тази година. Строителството на водовземната кула, както и бързо падащия савак на входа на тунела е също завършено. Монтажът на съоръженията е също привършен. През третото тримесечие на тая година е запланирано пускането в действие на язовира заедно с ВЕЦ „Пасарел“, а към края на годината — и ВЕЦ „Кокаляне“. Благоприятните производствени отражения от тия централи ще се почувствуват частично през четвъртото тримесечие, а напълно — през идната година. Техният върхов характер ще се отрази решително за облекчаване на кризата в електроснабдяването през вечерните и сутринните часове на консумация.

Голямото значение на язовир „Сталин“ е колкото в областта на силodobиването, толкова и в тая на напояването. Предвижда се изграждането на напоятелната мрежа на цялото Софийско поле — повече от 500 000 декара. Министерството на земеделието вече провежда това изграждане и от 1956 г. ще започне използването на язовирните води за напояване по райони последователно на изграждането на напоятелната им мрежа.

Културното въздействие на язовир „Сталин“ ще бъде огромно. Сам той е разположен всред най-живописен край, с лице на юг към белоснежните зъбери на Рила, над които стърчи нейният първенец и едноименник на язовира — връх „Сталин“. Под язовира последователно следват централите „Пасарел“ и „Кокаляне“, които заедно с двете водохващания под поменатите централи, образувачи малки язовири, правят от Искърския пролом един от най-красивите кътища на страната. Значителна част от водите на язовира са предназначени да свържат чрез плавателен канал Панчаревското язовирно водохващане със София, чрез който ще се даде възможност за оводняване на столицата с канали и езера за отдих и спорт.

Регулирането водите на Искъра в язовир „Сталин“ ще даде много благоприятни отражения за силodobиване и напояване и по на север през Старопланинския пролом на реката чак до нейното устие на Дунава. Трябва въобще да се има предвид, че колкото е по-благоприятно отношението на водните електроцентрали на изравнени язовирни води спрямо тия на текущи води, толкова по-слаби ще бъдат сезонните колебания в производството на енергия и толкова по-малко ще бъдат зловредните отражения върху електроснабдяването на индустрията и селското стопанство.

Следващите язовири, осми и девети по ред, на които от тая година строителството почва да се очертава, са язовирите „Батак“ и „Студен Кладенец“.

Язовир „Батак“ усилено се подготвя за строеж. Той се изгражда в Родопите на височина 1100 м. над морското равнище и има за своя чашка известното по своите красоти Ба-

ташкото поле. Оразмерен е за обем от 300 000 000 куб. м при среден годишен отток от около 264 000 000 куб. м. Водите си взема откъм юг от язовир „Васил Коларов“ и допълнителните води по деривациите за ВЕЦ „Батак“; а откъм запад от Бистришкия тунелен канал, който южно и успоредно на Чепинското корито обира водите от притоците на р. Елидере.

Под язовира „Батак“ на 4 км южно от гр. Пещера започна подготовката за строителството на най-голямата наша водна централа и заедно с ВЕЦ „Батак“ първите наши подземни централи. Водите от ВЕЦ „Пещера“ се отвеждат северно с тунелна деривация до мястото на ВЕЦ „Алеко“ между селата Радилово и Дебращица.

От ВЕЦ „Алеко“ с открит канал водите се отвеждат на север и запад от гр. Пазарджик, със сифон се прехвърлят на левия бряг на р. Марица и се използват за напояване на 400—500 000 декара площ от Пазарджишкото и Пловдивското полета.

През настоящата година се предвижда широко разгръщане на хидротехническото строителство почти по всички разклонения на Баташкия водносилосов път, за да се подготви за следната година двойно по-голямо строителство, което включва в себе си завършването на ВЕЦ „Батак“.

Язовир „Студен кладенец“. През настоящата година се предвижда широка подготовка за строителството му. Той се строи на р. Арда, на 25 км източно от гр. Кърджали. Обемът му е за 480 000 000 куб. м вода, а годишните води, които ще минават през него, ще бъдат три пъти повече. Строителството на язовира трябва да завърши до края на 1957 г. Значението на тоя язовир е огромно както в енергийно, тъй и в напоятелно отношение. Под язовира се предвижда строеж на ВЕЦ „Студен кладенец“ с голяма мощност, а от самия язовир ще изхожда тунелен канал, който ще отвежда води за напояване на около 1 000 000 декара площи в районите на Първомай, Хасково и Харманли.

Направеният по-горе бегъл преглед на язовирното дело у нас, надявам се, дава представа за усвоената в тая област от Партията и Правителството линия за размера на досегашните постижения и за очертанието на близките в това отношение задачи в рамките на решенията на Шестия конгрес на Българската комунистическа партия и на Втория петгодишен план.

Правилното и успешно изпълнение на поставените ни задачи за тая година в областта на енергийното дело и на свързаното с него язовирно строителство ще подготви и обезпечи цялостното изпълнение на поставените задачи на Министерството на електрификацията в рамките на Втория петгодишен план. Това ще рече да се осигури повече електрическа енергия и вода или повече сила и влага, толкова много необходими за процъфтяването на двете основни дейности в живота — индустрията и селското стопанство, чието хармонично

развитие е предпоставка на здравето и добре изградено социалистическо общество. Осъществяването на тая задача е толкова постижимо днес, когато нашата страна е така щедро и всеотдайно подпомагана особено в областта на електрификацията и хидротехническото строителство. Последните растат и укрепват под непосредствената помощ, грижи и напътствия преди всичко от братския Съветски съюз, а също и от народнодемократичните страни.

На Министерството на електрификацията предстои при констатираните благоприятни очертания да положи всички възможни за човека усилия, за да се справя с поставените задачи и да изпълни с чест и достойнство възложените му от такова решаващо естество поръчения, за да може да оправдае оказаното му толкова голямо доверие от Партията, Правителството и народа.

Нашият народ се е предал всецяло на мирен и съзидателен труд за изграждане на условия за щастлив, заможен и културен живот по пътя на социализма. Той копнее за мир, сътрудничество и съвместно съжителство с всички миролюбиви народи, но е готов с всички сили да се бори за своята свобода и независимост, когато те са застрашени от капиталистическата алчност на агресивните истерии.

Нека всички, дълбоко убедени в щастливото бъдеще, да работим с всички сили за пълното тържество на мира, социализма и демокрацията. (*Ръкопляскания*)

Председателстващ Николай Георгиев: Има думата народният представител др. Методи Петров.

Методи Петров: (*От трибуната*) Другарки и другари народни представители! Предложеният за разглеждане и приемане от Народното събрание единен републикански проектобюджет за 1955 г. отразява растящата мощ на нашата социалистическа страна. Той е бюджет на мир и творчески подем — бюджет за разцвет на нашата Димитровска родина.

Бюджетопроектът отразява постоянните и всеотдайни грижи, които Партията и народното Правителство полагат за рязкото подобряване на битовите и културните условия на живота на трудещите се от градове и села.

Благодарение на правилната политика и постоянните грижи на Партията и Правителството, както и на неограничената безкористна братска помощ на великия Съветски съюз и на съзнателния и ентузиазизиран труд на работници и селяни нашата страна регистрира огромни успехи в строителството на социализма.

Не може и сравнение да става на предложения бюджет с бюджетите на бившите противонародни монархофашистки правителства, които изграждаха своите бюджети за сметка на оголения и немилостиво ограбван от алчни лихвари, бакали, кръчмари, кождери и безсъвестни търговци български народ.

Десет години от 9 септември 1944 г. в нашето Народно събрание са се разглеждали и приемали творчески, а не консумативни държавни бюджети, бюджети, които дават огромен гласък за преобразование на нашето народно стопанство — за неговия всестранен стопански подем.

Какво показват цифрите в проектобюджета за 1955 г.?

В доклада на др. министър на финансите бе ясно подчертано, че с предвидените в бюджетопроекта средства се осигурява изпълнението на мероприятията в народностопанския план за по-нататъшното социалистическо развитие на нашето народно стопанство.

Основен белег на нашия бюджет е, че ежегодно приключва с излишъци — превъзходение на приходите над разходите. Бюджетите в капиталистическите страни всяка година приключват с дефицити, които дефицити се покриват със заеми отвън, с което обричат своята икономика на пълна и робска зависимост от големите империалистически страни.

Приходите на нашия бюджет се набират главно от народното стопанство — 77,8%, и от данъци само 6,3%.

Разходната част на бюджета се разпределя така: за народното стопанство 54,6% от целия бюджет, за социално-комунални мероприятия — 22,1%, за народна отбрана — 11%, и управленчески — 4,2%, или това представлява 76,7% средства от бюджета за народното стопанство и социално-културните мероприятия. Само 11% от нашия бюджет отиват за отбраната. В коя страна освен страната на осъществения социализъм — Съветския съюз и страните с народна демокрация, има такъв творчески бюджет, който отива само за мирни цели и за благоденствието на трудещите се?

Тези цифри, изразени в проценти, показват градивния и творчески миролюбив характер на бюджета за 1955 г. Всяка цифра е силен удар срещу подпалвачите на война. Те, цифрите, вдъхновяват трудещите се за неуморна работа и успешно изпълнение на огромното социалистическо строителство.

Вниманието на Партията и народното Правителство по отношение на Врачанския окръг е извънредно голямо. Ежегодно за него в държавния бюджет се предвиждат големи кредити на Окръжния народен съвет, които подпомагат стопанското развитие на изостаналия в миналото Врачански окръг, с дребно разпокъсано земеделско стопанство и почти никаква промишленост. Населението вижда и добре оценява тия грижи и с голям ентузиазъм разгръща своите сили за изпълнение на задачите, поставени от Партията и Правителството.

Врачанският окръг е един от водещите окръзи на страната в борбата за социалистическо преустройство на селското стопанство. Изградиха се 361 трудово-кооперативни земеделски стопанства, в които е включена над 68,1% от обработваемата земя.

Партията и народното Правителство оказаха голяма помощ на трудово-кооперативните земеделски стопанства, държавните земеделски стопанства и частните стопани, като в окръга бяха открити 22 машинно-тракторни станции, съоръжени с мощни съветски и наши селскостопански машини: трактори, комбайни, редосеялки, памукосеялки и др.

За учебното дело в окръга ни само за капитално строителство в бюджета на тази година се предвиждат двойно повече средства. През 1955 г. в селата ще бъдат построени 14 нови училища: Оходен — Врачанско, Тлачене — Белослатинско, Делейна и Лагошевици — Видинско, величествената гимназия в Михайловград и редица други.

Броят на учебните заведения в окръга ежегодно нараства. Само от 1951 г. досега са построени 54 няколкоетажни хубави слънчеви училищни сгради. За обучението и възпитанието на младото поколение в нашия окръг са обзаведени стотици учебно-спомогателни кабинети. В окръга работят 487 начални и основни училища, в които се учат и възпитават над 88 350 деца. След 9 септември 1944 г. значително се разшири мрежата на средните учебни заведения, откриха се 19 нови средни училища. В момента имаме 35 средни училища, в които получават своето образование и комунистическо възпитание 16 560 ученика.

Непрестанни са също така грижите на нашето народно Правителство за учениците от отдалечените селища, за които бяха създадени 9 общежития с 300 ученика. Създадоха се 11 домове, в които е осигурено възпитанието и обучението на 970 деца, останали сираци.

Създадоха се и редица нови учебни заведения, каквито не съществуваха преди Девети септември: 6 занимални за ученици, 3 пионерски домове във Видин, Враца и Лом, 3 вечерни гимназии, 4 вечерни прогимназии, 1 климатическо училище и 1 дом за морално застрашени деца.

За най-младите граждани на нашата Република — децата от предучилищната възраст, се създадоха 663 полудневни, целодневни, сезонни и седмични детски градини, в които под топли грижи на детските учителки растат, крепнат и се възпитават 29 023 деца. До Девети септември 1944 г. в окръга съществуваха само 54 детски градини с 2215 деца, и то предимно такива на нетрудещи се. Никой тогава не се грижеше за децата на майките, заети на работа в полетата и фабриките.

За укрепване здравето на децата и за приятно прекарване на лятната ваканция от тяхна страна през лятото на 1954 г. работеха 46 лагера с 8000 лагерници. В по-големите селища се откриха 22 лагера с 2200 пионери. Децата от селата бяха организирани в 391 сборни дружини с 27 360 пионери, които активно се включваха и в прибиране на реколтата.

Успехите на културно-просветния фронт в окръга се дължат на големите грижи, които народното Правителство по-

лага за социалистическото възпитание на трудещите се и за издигане на тяхната култура.

Стотици хиляди трудещи се гледат и се учат от прекрасните съветски и наши филми в 124 кина в градовете и селата на окръга, слушат правдата на Българската комунистическа партия и народното Правителство по 167 радиовъзли, четат селскостопанска, научна и художествена литература от богатия книжен фонд на стотиците обществени, читалищни, профсъюзни и други библиотеки.

Разцъфтява с всяка измината година народната художествена самодейност. С голяма радост трудещите се от целия окръг посрещнаха откриването на самодейната опера в гр. Враца и оперетата в гр. Видин. Укрепва и се развива съществуващата от няколко години оперета в гр. Лом, една от най-добрите в страната.

Бюджетопроектът за 1955 г. обезпечаваше необходимите средства за още по-голямото разширяване и идейно-политическо издигане на културно-просветната работа в нашия окръг. Така, през 1954 г. бяха построени 5, а през тази година ще бъдат построени още 8 читалищни домове.

Преди Девети септември 1944 г. буржоазно-капиталистическата държава не полагаше никакви грижи за здравеопазването на народа. Той беше предоставен в ръцете на частно практикуващите лекари, които имаха неограничена свобода за спекулативната им инициатива. Малкият брой специалисти бяха съсредоточени в градовете и по най-безмилостен начин ограбваха болелите бедни селяни и граждани.

Нашата народна власт създаде благоприятни условия за народното здравеопазване. На мястото на грабителските частни клиники, каквито имаше по няколко в градовете, изградна модерни лечебно-профилактични заведения, снабдени с най-модерна апаратура и инструментариум.

В тези заведения работят високо квалифицирани специалисти по всички медицински специалности, които също така са рожба на нашата народна власт.

Леглата в градските болници в окръга от 625 преди Девети септември се увеличили на 1825 през 1954 г., а броят на лекарите в тях се увеличи около 16 пъти.

Трудещите се все по-широко използват високо квалифицираната общодостъпна и безплатна медицинска помощ.

В зданието на бившия затвор в гр. Лом народната власт откри психоневрологична болница със 100 легла.

Докато преди Девети септември в окръга ни нямаше нито една селска болница, сега функционира 21 болници с 375 легла. В тях трудещите се селяни получават навременна и безплатна медицинска помощ. През 1955 г. болниците ще се увеличат на 27 с 425 легла.

Преди Девети септември за родилките не се полагаша особени грижи, раждаха без акушерска помощ по домовете, на

полето, при становете, с помощта на неуки баби и случайни жени. За 10 години народната власт построи в окръга 73 селски родилни домове с 245 легла плюс 27 родилни сектори към участъковите болници.

Благодарение на грижите на здравните работници, положени за бременните и родилките, майчината смъртност е сведена до 0,03% докато в Североамериканските щати майчината смъртност достига до 0,5%.

Специални грижи полага народната власт за ограничаване на заболяемостта от туберкулоза. Откриха се в окръга 12 противотуберкулозни заведения с 393 легла. Откри се санаториум за костно-ставна туберкулоза със 125 легла. В окръга имахме два дома на „Майката и детето“ с 80 легла, в които прекарват до 3-годишна възраст извънбрачни деца и деца на туберкулозно болни и починали майки.

За правилното отглеждане и възпитание на децата на трудещите се селяни през време на усилената полска работа в окръга бяха открити през 1954 г. 62 сезонни детски ясли, в които 1775 деца до тригодишна възраст през лятото получават постоянен майчински надзор.

Във Врачански окръг за пръв път в нашата страна се въведе Чудновският начин от здравните работници под непосредственото ръководство на Партията и народните съвети. Седемдесет хиляди работници от машинно-тракторните станции, държавните земеделски стопанства и трудово-кооперативните земеделски стопанства бяха прегледани от тия чудновски бригади.

Преди Девети септември не е имало нито един зъболекар на обществена служба в окръга, а днес 213 зъболекари лекуват трудещите се безплатно.

Нуждата от нови медицински кадри наложи откриването на средно медицинско училище, медицински техникум с 230 ученици и едно училище за медицински сестри с 200 ученички.

През 1955 г. в окръга ни ще бъдат изградени нови болници в гр. Оряхово, Белоградчик и Кула и дом за недъгави деца в гр. Берковица.

Вътрешната търговия в окръга също бележи непрестанни успехи. Укрепва общественият сектор в търговията, държавен и кооперативен. От общия брой на стокооборота за 1954 г. 40,91% е в държавния сектор и 50,75% в кооперативния, а само 0,24% в частния. В резултат на това изчезнаха малките схлупени и влажни магазини на частните търговци, кожодери и спекуланти. На тяхно място държавата и кооперативните организации изградиха широка мрежа от магазини с широки помещения, добре мебелирани и технически съоръжени, които запазват стоките от разваляне.

Богат е асортиментът на стоките за широко потребление, красиво подредени в приветливите магазини за бакалия на Наркооп — Видин, универсалния магазин на Нармаг —

Мездра, универсалния магазин на Нармаг — Лом, магазина за конфекция на Нармаг — Враца, гастрономите на „Градска търговия“ — Михайловград, Видин, Враца и други.

Не остават назад и магазините в селата. Доволен ще остане всеки, който види красиво подредените широки магазини на селкоопите в селата: Раковица — Кулско, Вълчедръм — Ломско, Койнаре — Белослатинско, Стубел — Михайловградско, Козлодуй — Оряховско, и болшинството останали магазини на селкоопите в окръга.

С непрестанното повишаване на доходите на трудещите се се повишава и тяхната покупателна способност. В относителни числа стокооборотът е пораснал през 1954 г. в сравнение с 1953 г. с 6,40% в повече, а планът по стокооборота за 1954 г. е изпълнен 101%.

Другарки и другари народни представители! С радост участвавам в разглеждането и приемането на един такъв бюджет, който ще помогне за по-нататъшния разцвет на нашата Родина по пътя на мирното социалистическо строителство.

Аз ще гласувам за предложения бюджет на нашата Република за 1955 г. и ще положи всички усилия за неговото сто процентово реализиране.

Председателстващ Николай Георгиев: Давам думата на министъра на народната просвета др. Демир Янев.

Министър Демир Янев: *(От трибуната)* Другари и другарки народни представители! Бюджетопроектът за 1955 г. е ярко доказателство за дълбоко народната миролюбива, градивна политика на Народна република България. В него са отразени огромните успехи на нашия народ в социалистическото строителство и големите грижи, които Партията и Правителството полагат за непрекъснатия икономически и културен възход на страната. В пълна противоположност на капиталистическите страни, чиито бюджети се изразходват за противонародни и военни цели, от общия размер на разходите в нашия бюджет 76,7% се предвиждат за по-нататъшното социалистическо развитие на народното стопанство и за социално-културни мероприятия.

Борбата за по-високо образование и култура е важна предпоставка за изграждането на новото социалистическо общество. Великият син на нашия народ Георги Димитров ни учеше винаги да имаме пред очи, че работата и борбата на културния и идеологическия фронт е от първостепенно значение за изкореняване на гнилото наследство, получено от капитализма, за преодоляване на бюрократизма, разточителството и паразитизма, за увеличаване производителността на труда, за изпълнение на стопанските планове и изобщо за успешното движение на нашата страна по пътя на социализма. Указанията на Георги Димитров се изпълняват неотклонно. Всяка година Партията и Правителството увеличават разходите за науката,

образованието, литературата, изкуството и културните учреждения.

В бюджетопроекта за 1955 г. са предвидени само за народната просвета 870 722 000 лв. При общ прираст в разходната част на бюджета 5,7%, разходите за народната просвета се увеличават с 10%.

В резултат на големите грижи на Партията и Правителството през годините на народната власт коренно се преобрази народното образование. До 9 септември 1944 г. в 1658 населени места нямаше училища. Сега няма селище в страната без училище. Задължителната училищна възраст беше до 14 години, при народната власт тя се увеличи на 15 години. Децата, които живееха на повече от 3 километра от училището, не бяха задължени да се учат и всяка година над 100 000 деца оставаха вън от училище. Към 31 декември 1954 г. броят на неприбраните в училище деца до 15-годишна възраст е сведен на 4159. За 10 години народна власт броят на основните училища от I до VII клас се увеличи с 1157. С плана за 1955 г. 34 начални училища и прогимназии ще се трансформират в основни училища, което ще допринесе за по-правилната организация на учебно-възпитателната работа. За улесняване задължителното основно образование на децата от малките разпръснати селища се създадоха общежития при районните прогимназии.

През годините на народната власт широко развитие доби средното общо и специално образование. През 1943/44 учебна година имаше 150 средни общообразователни училища и малък брой търговски гимназии, земеделски и професионални училища. През 1954/55 учебна година броят на дневните средни общообразователни училища се увеличи на 265. През 1955 г. ще се открият нови 15 средни училища, а учениците в горния курс ще се увеличат с 2500 и ще станат 132 250. Общият брой на учениците в общообразователните училища ще стигне 1 081 820 души, като се увеличи с 36 240. Наред с общообразователните училища работят 144 техникуми и 115 училища за трудови резерви. От завършилите VII клас през миналата година 50% постъпиха в VIII клас на общообразователните училища, 29% в техникумите и 11% в училищата за трудови резерви, така че 90% от завършилите VII клас у нас продължават да се учат. В 51 вечерни гимназии и 14 вечерни техникуми младежи и възрастни повишават своето образование без откъсване от производството.

Голямо развитие получи висшето образование. Висшите учебни заведения от 5 с около 9800 студенти преди 9 септември 1944 г. се увеличиха на 20 с повече от 33 000 студенти през 1953/54 учебна година.

Особено големи грижи се полагат за образованието на турското население, изоставено в пълно невежество през годините на монархо-фашисткото робство. Издръжката на учили-

щата за децата на турското население се шее от държавата. Техният брой нарастна от 404 преди 9 септември 1944 г. на 1119 през 1954 г. В Държавния университет се откри специален отдел за обучението на турската младеж, а за възрастното турско население се създадоха 400 вечерни школи, в които турският актив повишава своята общообразователна подготовка.

Неграмотността на населението до 50-годишна възраст е почти ликвидирана. През курсовете за ограмотяване и повишаване на грамотността през последните години преминаха повече от половин милион възрастни, останали без образование при господството на буржоазията.

Огромен размах доби предучилищното възпитание. Броят на постоянните и сезонни детски градини от 1088 с 42 858 деца през 1943/44 учебна година се увеличи на 6003 с 254 669 деца през 1954 г. Планът за 1955 г. предвижда детските градини да се увеличат с 353 заведения, от които 90 полудневни, 53 целодневни и 210 сезонни — общият брой на детските градини ще стигне 6252. През 1955 г. децата в детските градини ще се увеличат със 17 793, от които 1147 в полудневните детски градини, 3099 в целодневните и 13 547 в сезонните. По този начин общият брой на децата в детските градини ще бъде 273 330.

След 9 септември 1944 г. въз основа на съветския педагогически опит се развиха нови форми на извънкласна и извънучилищна възпитателна работа — предметни и технически кръжоци, художествени колективи, олимпиади, учебно-опитни полета и разнообразните форми на работа в Пионерския дворец „Вълко Червенков“ и 48-те пионерски домове в страната. Проектобюджетът за 1955 г. осигурява средства за нови 8 пионерски дома.

Големи грижи се полагат за физическото развитие и укрепване на децата и юношите чрез развитието на физическата култура и спорта всред учащите се и осигуряването на летния отдих в градски и извънградски лагери, сборни пионерски дружини, младежки клубове, излети и пътешествия. Съществувашите 36 юношески спортни школи ще се увеличат на 40 с общо 6015 школници, а през лятото на 1955 г. ще се осигури летуването на 131 000 пионери, средношколци и студенти по линията на Министерството на народната просвета, Министерството на културата и Централния съвет на профсъюзите.

Оценявайки правилно ролята на учителя като решаващ фактор в обучението и възпитанието, народната власт разшири мрежата на педагогическите учебни заведения. В сравнение с това, което е било преди 9 септември 1944 г., сега се подготвят 13 пъти повече детски учителки, 6 пъти повече начални и прогимназиални учители и 3 пъти повече учители за горния курс. Броят на учителите в общообразователните дневни и вечерни училища, детските градини и педагогиче-

ските учебни заведения под ведомството на Министерството на народната просвета се увеличи от 27 000 през 1944 г. на 49 500 през 1954 г. През текущата година техният брой ще се увеличи с нови 2224 души. Системно се подобряват грижите за повишаване квалификацията на учителските кадри. За две години през Института за усъвършенстване на учителите в София преминаха 3607 учители и ръководни кадри по народната просвета. С бюджета за 1955 г. се осигуряват средства за втори институт за усъвършенстване на учители, който се открива в Сталин. Непрекъснато се подобряват материално-битовите условия на учителите. Със специално постановление на Министерския съвет се осигуряват безплатни квартири с осветление и отопление на учителите от общообразователните училища в селата и по два и половина декара земя за лично ползуване. В бюджета за 1955 г. са предвидени необходимите средства за изпълнение на постановлението.

С бюджета за 1955 г. се решава по нов, по-справедлив начин въпросът за заплащане труда на учителите, които водят слети класове, и на учителите с висше образование, назначени за преподаватели в средния курс или в самостоятелни прогимназии. Досега учителите, които водят слети класове, получаваха 5% възнаграждение върху основната си месечна заплата, независимо дали водят два, три или четири слети класа едновременно, а учителите с висше образование при назначение в прогимназия получаваха заплата като нередовни гимназиални учители. С постановлението на Министерския съвет по бюджета за 1955 г. се предвижда на учителите, които водят два слети класа, да се заплаща допълнително месечно възнаграждение от 60 лв., на учителите, които водят три слети класа — 80 лв., а учителите, които водят четири слети класа, да получават заплата и половина. Обучението на четири слети класове трябва да се организира по групи в шест последователни часа, вместо в четири часа, както беше досега. Това важно мероприятие ще допринесе за привличане в малките селища със слети класове високо квалифицирани учители, които ще подобрят обучението в 6510 слети класове. Учителите с висше образование на работа в средния курс напред ще получават заплата като редовни гимназиални учители, намалена само с 5%. Това ще върне на учителска работа редица висшисти с учителска правоспособност, специалисти по история, биология и др., които не намираха работа в горния курс, а не отиваха в средния курс със заплата на нередовни учители.

В годините след 9 септември 1944 г. значително се подобри материалната база на обучението. Построени са от държавата 867 нови учебни сгради до края на 1954 г. Капиталовложенията на Министерството на народната просвета за 1955 г. се увеличават с 20% в сравнение с 1954 г. С тези средства ще бъдат построени нови 78 училища. Министерството на народната просвета взема мерки да се отстранят недостатъците

в строителството на училищни сгради през 1955 г. Миналата година планът по капиталното строителство на Министерството на народната просвета бе изпълнен 97,3%. Това изпълнение е неудовлетворително. То е още по-неудовлетворително, като се има предвид, че училищните сгради се завършиха с щурмуване и работата е от много ниско качество. Някои строителски организации подценяват строежа на училищните обекти, отклоняват работници и само когато намерят по-свободно време строят училищните обекти.

Всяка година се подобрява обзавеждането на училищата с покъщнина и учебно-нагледни пособия. Бюджетът за 1955 г. осигурява значително повече средства за тази цел, отколкото са отпускани досега.

Въз основа на съветската педагогическа наука и творческото прилагане на съветския педагогически опит нашето народно училище постигна големи успехи в социалистическото преустройство на съдържанието, организацията и методите на учебно-възпитателната работа.

Учениците все по-добре усвояват знанията. Увеличава се броят на учителите, които осигуряват пълен успех в своите класове или по преподаваните от тях предмети. Класовете на учителката Мара Стойчева от XI основно училище в София, на Богдана Павлова от Коларовград, на Цветана Габровска от с. Владия, Ловешко, и редица други завършиха миналата учебна година без нито една слаба бележка. В X основно училище в София всички осем паралелки от II клас завършиха годината без слаби ученици. В края на миналата учебна година всички 35 ученици от IV клас на Чирпанското средно девическо училище с учителка Иванка Атанасова Илиева получиха отличен успех на писмения годишен изпит по български език, като само трима от тях са допуснали от 1 до 3 незначителни грешки.

Подобряват се резултатите от зрелостните изпити. Ежегодно намаляват слабите бележки на писмените зрелостни изпити по български език и математика. Резултатите от втория учебен срок на текущата година са по-добри в сравнение с първото полугодие на миналата учебна година. Във всички окръзи се отбелязва чувствително намаление на процента на неуспяващите ученици.

Подобрението на успеха на учениците се дължи на по-добрата подготовка на новата учебна година, на подобрената педагогическа и методическа работа на голяма част от учителите, на подобреното ръководство, контрол и помощ на учителите от директорите и отделите „Народна просвета“, на по-активната помощ от страна на ДСНМ и пионерската организация, на родителите, на профсъюзните организации и обществеността, на повишената партийна възискателност и контрол към работата на учителите и дейците по народната просвета.

На проведените януарски съвешания с учителите бяха отбелязани постигнатите успехи, но наред с това бяха разкрити сериозни недъзи в работата на училищата. Изтъкнато бе, че на много места не е подета сериозно задачата, поставена от Шестия конгрес на Партията, за прибирането и задържането в училище на всички деца от училищна възраст, за решително подобряване на обучението и възпитанието.

Органите на народната просвета, учителите и изпълкомите на народните съвети не осигуриха прибирането в училище на 4159 деца. Най-голям е процентът на неприбраните деца в Благоевградски окръг (595 — 1,39% от общия брой на подлежащите на задължително обучение деца в окръга), в Хасковски окръг (653 — 0,89%), в Русенски окръг (593 — 0,80%) и Бургаски (338 — 0,64%), макар че в Хасковски и Русенски окръзи има подобрене в сравнение с миналата година. Много неприбрани деца има в Тутраканска околия — 264, в Санданска — 206, в Момчилградска — 204, в Дуловска — 165, в Петричка — 134 и в Димитровски район в София — 116, от които 94 са циганчета.

Има околии и селища, кадето въпросът за прибирането на децата стана обществен въпрос и задачата се изпълни. Така, в Мичуринска, Горнооряховска, Толбухинска и Генералтошевска околии, в I и II район в София, в Асеновград, Пловдив, Ямбол и Димитровград всички подлежащи деца ходят на училище. В Смолянска, Поповска, Новопазарска, Елховска, Брезнишка, Пирдопска, Радомирска, Станкедимитровска, Русенска, Дряновска, Габровска, Павликенска, Търновска околии и в градовете Пазарджик, Враца, Русе, Габрово и Благоевград останаха неприбрани от 1 до 4 деца. В с. Борован, Белослатинско, със средства от родителския комитет са облечени, обути и снабдявани с топла храна 22 деца на нетрудоустроени цигани, в резултат на което те посещават редовно училище и се учат добре. През м. октомври 1954 г. в Ардинска околия имаше 217 неприбрани деца, а след като председателят на изпълкома на околийския народен съвет др. Сава Гинев се зае с тази задача, за една седмица броят на неприбраните деца намаля на 96. В сравнение с миналата година влошиха работата си по прибиране на децата Коларовградски, Врачански, Сталински, Благоевградски, Бургаски и Плевенски окръзи.

Причините за неприбраните деца се коренят в примиренчеството на директорите, учителите и отделите „Народна просвета“ и изпълкомите на народните съвети в съответните места, в неумението им да мобилизират обществеността и се борят настойчиво, за да преодолеят трудностите, като надвият съпротивата на изостаналите родители, своевременно да организират и обзаведат общжития за децата, които прехождат от далечни разстояния в районните прогимназии, да подпомагат децата на временно изпадналите в нужда родители.

В бюджетопроекта на държавата за 1955 г. са предвидени средства за обзавеждане и издръжка на общежития и пансиони за 17 000 деца и юноши, с 2500 повече, отколкото през 1954 г. Необходимо е при подготовката на новата учебна година да се прегледа мрежата на общежитията, да се открият там, където е най-необходимо, да се обзаведат навреме и да се осигури културна обстановка на децата.

Голяма слабост в работата на много учители и директори е отпадането на учениците, след като са постъпили в училище. До края на първото полугодие са напуснали 9821 ученици от I-XI клас срещу 11 051 за същото време на миналата година. Подобрието е съвсем малко.

Повечето ученици са отпаднали поради слаб успех. В много училища броят на неуспяващите ученици е голям, ниско е качеството на знанията, особено неудовлетворителен е успехът в някои селски училища. През първия учебен срок тази година 67% от учениците в средния курс на с. Климентово, Сталинско, имаха слаби бележки. Много изоставащи ученици има в училищата на селата Отец Паисиево и Сушица, Левскиградско, където всяка година учителите се менят. Неудовлетворителна е възпитателната работа. У някои ученици прониква буржоазно влияние и религиозни предразсъдъци, нарушава се училищният ред и дисциплина. Не са редки случаите на непристойно поведение на учениците на обществени места. У учащата се младеж не се внедрява достатъчно любов към труда, особено към селскостопанския труд, не се създават у нея необходимите трудови навики и умение.

У известна част от учителите няма още достатъчно чувство на лична отговорност за резултатите от учебно-възпитателната работа. Такива учители не се готвят старателно за работата си в училище, провеждат уроците на ниско идейно, научно и педагогическо равнище, не водят системна, настойчива възпитателна работа. Те не полагат необходимите грижи за попълване на пропуските в знанията на слабите и изоставащи ученици, а гледат да се отърват от тях. По възпитателната работа в много училища няма установени строги единни изисквания от целия педагогически колектив, не се търси достатъчно помощта на младежките и пионерските организации, на родителската общественост. Проявява се либерализъм към слабостите на учениците, а след това се залита в друга крайност — налагат се строги административни наказания, твърде често до изключване.

Министерството на народната просвета и неговите органи по места все още не осигуряват достатъчно ефикасен контрол и своевременно конкретна помощ на изоставащите училища и учители.

На януарските съвещания се постави пред учителите отговорната задача да осъществят решително подобрието в обучението през второто полугодие, да подготвят добре учени-

ците за годишните и зрелостните изпити. Главно вниманието трябва да се съсредоточи върху преподаването на новия учебен материал, да се организира и провежда урочната работа така, че програмният материал да се усвоява от учениците още в час, да се подобрява системата на домашните работи, да се приучват търпеливо учениците към самостоятелна работа над учебника и книгата. Наред с това още от първите дни на второто полугодие да се прегледа работата на всяко училище, на всеки клас, да се установят пропуските в знанията на всеки изоставащ ученик и да се провеждат конкретни мерки за индивидуална помощ до усвояване на пропуснатия материал и придобиване на навик от ученика за самостоятелна работа. Народното учителство ще организира своята учебно-възпитателна работа на високо идейно-политическо и педагогическо равнище, за да очисти бурените от училищната нива — двойките — и да се осигурят дълбоки и трайни знания на учениците.

Органите на пародната просвета и народното учителство вземат мерки да се подобри възпитателната работа в училище, да се изкоренят без остатък вредните преживелици от старото буржоазно училище, да се създава здрава комунистическа броня в ума и душата на учащата се младеж, за да не прониква всред нея отровата на буржоазното влияние и религиозните предразсъдъци, да израстне пламенно, патриотично младо поколение, готово за труд и беззаветна служба на народа, предано на героичната ни Комунистическа партия, вярно докрай на животворната българо-съветска дружба и пролетарския интернационализъм, безстрашен борец за великото дело на мира и социализма.

Във връзка с бурния растеж на нашата промишленост и селско стопанство и необходимостта да се включат пряко на производствена работа все по-голям брой младежи, завършили средно образование, пред нашето народно училище изпъква като актуелна задача въпросът за политехническото обучение. Политехническото обучение изисква в процеса на изучаване основите на науките учениците да се запознават с прилагането на научните закони в промишлеността и селското стопанство, да им се даде обща представа за съвременното производство и неговите елементи — енергетика, машини, технология, селско стопанство и организация на производството; учениците да се научат на умения и трудови навики, необходими за бъдещата им практическа дейност; да се свързва обучението с обществено полезна работа, подчинена на учебно-възпитателните цели на училището.

С постепенното преминаване към политехническото обучение ще се ликвидира основната слабост на обучението в нашето училище — книжността и формализмът, повърхностното усвояване на учебния материал, неумението да се свързва знанието с практиката — и ще се внедрява у учениците любов

към труда, ще се засили социалистическото възпитателно значение на нашето училище. Крайно време е да се премине към осъществяване на първите стъпки на политехническото обучение. Още през 1920 г. Владимир Илич Ленин изтъкна необходимостта от незабавно въвеждане на политехническото обучение в съветското училище. „За безусловна задача да се постави — писа Ленин — незабавният преход към политехническото образование или по-право незабавно осъществяване на редица стъпки към политехническото образование, които още сега можем да направим.“

Ръководството на Министерството на народната просвета вече продължително време разработва въпросите, свързани с подготовката на нашето училище за осъществяване на първите стъпки към политехническото обучение. Трябва да се решат въпросите за учебния план, учебните програми и учебниците, подготовката на кадрите, разширяването и подобряването на материалната база, особено обзавеждането на кабинетите по физика, химия и биология, уреждане учебно-опитни полета, постепенно създаване на учебни работилници. В новия учебен план се предвижда съкращаване на петия час в началния курс и шестия час в средния и горен курс, за да се облекчат учениците и се осигури време за практически занимания, предвиждат се часове по ръчен труд и практически занимания в учебно-опитните полета и работилниците за учениците от I до VII клас. Предвиждат се дни за обществено полезен труд и екскурзии. В новите програми и учебници следва да се съкрати излишният учебен материал, който излиза извън рамките на основите на науките, и да се предвидят повече практически упражнения и лабораторни работи. За подобряването на учебниците ще бъдат привлечени за автори по-широк кръг от научни работници и добри учители-практици. Ръководството на министерството съзнава като голяма досегашната слабост, че при изработване на основните документи на народната просвета не е използван в широки размери опитът на нашето учителство и взема мерки в кратък срок да отстрани този недостатък. Бюджетът за 1955 г. осигурява повече средства за подобряване работата по подготовката и преподаването на кадрите и за обзавеждането на училищата с покръшнина и учебно-нагледни пособия. Новият учебен план и новите програми ще бъдат готови до края на текущата учебна година, но те не ще могат да се приложат изведнаж още от новата учебна година, а постепенно за 2-3 години, тъй като трябва да има пълно съответствие между програмите и учебниците, а новите учебници не могат да се напишат, обсъдят и издадат до новата учебна година.

Практиката на редица учители обаче показва, че може да се пристъпи успешно към внедряване елементи на политехническо обучение и при сега действащия план, програми и учебници. Много учители умело онагледяват учебния материал, ор-

ганизируют добре практически и лабораторни работи, провеждат интересни занимания в предметните и техническите кръжоци и на учебно-опитните полета, устройват екскурзии до фабрики, заводи, МТС, ДЗС и ТКЗС, запознават учениците със селско-стопанските машини и труда в кооперативните стопанства. Учителят Георги Найденов от с. Главаци, Врачанско, е уредил образцово учебно-опитно поле. Младите мичуринци са отгледали 2000 канадски тополи и са ги предали на ТКЗС, отглеждат 1500 черници за озеленяване на улиците, засадили са 90 лози, 160 круши, 100 орехови дървета, произвели са 500 лозови хибриди, от който са подбрали 2 вегетативни хибрида от лози „Бел отел“ и „Сензо“, устойчиви на студ и с добро плодородие. Те отглеждат и 3000 овощни дръвчета, които ще облагородят и предадат на стопанството. През лятната ваканция пионерите са ожънали 30 декара пшеница, събрали са ръжките от други 120 декара, събрали са сеното от 60 декара окосена ливада, обрали са всичкия памук на стопанството. Кръжочниците по биология при I средно училище в Кюстендил с ръководител Кирил Ризов при отглеждането на фъстъци на учебно-опитното поле установяват по свой път, че фъстъците не завързват плод така, както е описано в университетския учебник.

В редица села като Верен, Чирпанско, и др. се организират технически кръжоци по тракторно дело с пионерите. Пионери-те-кръжочници в с. Верен под ръководството на тракториста Таню Стефанов се научават да управляват машината, научават принципите на нейното действие и устройство. Заинтересувани и окуражени от кръжочната работа, пионерите Кольо Иванов, Тотю Минков и Райчо Данев, след като завършват VII клас, постъпват в техникума по механизация и електрификация на селското стопанство. Добре работи и кръжъкът по тракторно дело под ръководството на техническия ръководител на МТС в с. Страджа, Ямболско. В същото село е организиран кръжок по локомотивно дело от диспечера на гарата, по телефонно дело от техническия ръководител на пощата. Агрономите от МТС са изнасяли беседи пред учениците и учителите за новите почини в селското стопанство, за увеличаване на добивите, разяснявали са почина на страджанци за използване на всички източници за напояване. През миналото лято бе организирана ученическа бригада от Мездра за с. Ракъво, където учениците са изработили 300 трудодни. Необходимо е Министерството на земеделието и изпъкните на народните съвети да осигурят подходящи участъци земя за учебно-опитни полета и овощни градини при училищата. С помощта на предприятията, МТС и трудово-производителните занаятчийски кооперации може да се осигури материална база за работа на кръжочниците, без да се чака всичко от държавния бюджет.

Шефството на предприятията, МТС, ДЗС и ТКЗС над училищата трябва да се организира в широки размери. Шефству-

вашите предприятия могат да оказват помощ не само за обзавеждане на кабинетите за създаване на училищни работилници и уреждане на производствени екскурзии, но да оказат голяма помощ за повишаване възпитателната роля на училището. Сплотените производствени колективи на предприятията, тяхната трудова дисциплина, опитът на масово-политическата работа на производствените партийни организации, на профсъюзните и младежките организации, големият авторитет на стахановците и челниците и техният личен трудов пример могат да оказват благотворно влияние за подобряване работата в педагогическите и учителските колективи в училищата, да създадат здрава спойка между учителите, учениците и производствениците и по този начин шефството да се превърне в мощен фактор за комунистическото възпитание на учащата се младеж, да улесни нейната подготовка за включване с любов в производствена работа в промишлеността и селското стопанство след завършване на училище.

Министерството на народната просвета взема необходимите мерки да повиши равнището на организационното и педагогическото ръководство и да се подобри качеството на учебно-възпитателната работа, да организира проучването и разпространението по-добре, отколкото е вършено това досега, на съветския педагогически опит и положителния опит на нашето учителство, за да помогне на изоставащите училища и учители да се наредят в редиците на тези, които добре работят.

Другари и другарки народни представители! Предлаганият за разглеждане и одобрение от Народното събрание бюджетно-проект на държавата осигурява развитието на народното стопанство и социално-културните мероприятия през 1955 г. Той ще даде голям принос за нов подем на нашата социалистическа икономика и култура, ще улесни и ускори решаването на главната задача на Втория петгодишен план — решително да се подобри материалното и културното благосъстояние на трудещите се в нашата страна. Апелирам към вас да гласувате бюджета така, както е предложен. *(Ръкопляскания)*

Председателстващ Николай Георгиев: Има думата народният представител др. Мария Кирилова.

Мария Кирилова: *(От трибуната)* Другари и другарки народни представители! Под ръководството на Комунистическата партия трудещите се у нас успешно се борят за по-нататъшния разцвет на икономиката и културата в нашата народно-демократична страна.

Работническата класа, целият български трудещ се народ настойчиво работи за срочното изпълнение на Втория петгодишен план, за осъществяване основната задача — рязко да се подобри материално-битовото положение на трудещите се.

Изпълнението на народностопанския план за развитието на народното стопанство през 1954 г. е резултат на мирната по-

литика на нашето народно Правителство, на градивния труд на народа ни. Годишният план за общата продукция на промишлеността е изпълнен, както е известно, 101,7%.

През 1954 г. е преизпълнен планът за производството на кафяви каменни въглища, железни, медни, оловно-цинкови и манганови руди, на барит, чугун, стомана, парни котли, водни турбини, електрогенератори, тракторни плугове, редосеялки и др.

Нашият народ получи в повече млечни храни, памучни тъкани, трикотаж, обувки, месни и тестени произведения.

През 1954 г. за пръв път в нашата страна започна добив на наш роден суров нефт, започна да се произвежда пеницилин, калцинирана сода и серийно-прикачни комбайни.

Повиши се механизацията на редица отрасли на народното стопанство. Укрепи се материално-техническата база на селското стопанство.

Себестойността на промишлената продукция се снижи с около 3,7%.

Усвоиха се и се внедриха в производството нови артикули. Разшири се и се подобри асортиментът и качеството на продукцията.

Успехи бележат и транспортът и съобщенията ни. Развива се външната и вътрешната ни търговия. Нашата страна поддържа търговски връзки с 39 страни.

През изтеклата година бяха въведени в действие нови, с огромно стопанско значение обекти: Мостът на дружбата, язовирът „Александър Стамболийски“, Заводът за сода „Карл Маркс“, Пеницилиновият завод, водно-електрическата централа „Георги Димитров“, водно-електрическата централа „Студена“ и редица други.

Увеличиха се капиталовложенията за жилищното строителство със 78,1% повече от 1953 г., на културно-битовите строежи — с 42,3%.

Постиженията в областта на промишлеността и селското стопанство доведоха до намаляване чувствително цените на някои стоки за широко потребление.

През изтеклата година се увеличи броят на работниците и служителите в промишлеността, транспорта, търговията и капиталното строителство с 32 668 души. Увеличи се фондът на работната заплата с 12% в сравнение с 1953 г.

Чувствителен ръст бележи и културното издигане на нашия народ.

Постигнаха се нови успехи в здравеопазването, охраната на труда, общественото осигуряване, почивното дело. През изтеклата година над 174 000 трудещи се имаха възможност да прекарат почивката си в почивни домове, т. е. 33,4% повече в сравнение с 1953 г.

Още по-ярко изпъкват достиженията на нашия народ, като се направи сравнение с нерадостната картина в капиталистическите страни, където се ширят безработицата, гладът и ми-

зерията поради бясната политика на техните правителства за въоръжаване и подготовка на нова война. Даже и в най-развитите капиталистически страни — Съединените американски щати, Англия, Франция — изтеклата 1954 г. бе година на стопански упадък. Тя бе година на най-високите цени в историята на капитализма.

В доклада пред седматата сесия на Генералния съвет на Световната федерация на профсъюзите, състояла се през м. декември миналата година във Варшава, др. Луи Сайян изтъкна, че от 1948 г. до 1953 г. в 13-те главни капиталистически страни: САЩ, Англия, Западна Германия, Австрия, Италия, Холандия, Норвегия, Финландия, Франция, Белгия, Швейцария, Япония и Дания, цените на стоките са се увеличили с 34%, а безработицата е нараснала с 19%.

По официални данни на Министерството на труда в САЩ цената на живота е поскъпнала с 14% в сравнение с времето преди почването на войната в Корея. В Западна Германия само за два месеца месото е поскъпнало с 9,6%, яйцата — с 46%, въглищата — с 16,3%, а средната работна заплата на индустриалните работници е намаляла от ноември 1953 г. до февруари 1954 г. за мъжете с 2,5%, а за жените — с 3,1%.

Военната продукция в САЩ понастоящем представлява една четвърт от цялата продукция. В своето 156-годишно съществуване — включително и Втората световна война — за въоръжение Щатите са похарчили 180 милиарда долара, а само за последните 9 години — 1946—1954 г. — за военни цели са похарчени 350 милиарда долара. Печалбите на американските монополи растат из ден в ден. През 1938 г. те спечелиха 3 300 000 000 долара, през 1949 г. печалбите им се покачиха на 27 100 000 000 долара, а през 1954 г. военните магнати изсмукаха 34 000 000 000 долара печалби за сметка на обедняването на трудещите се работници и селяни. Разходите на държавния бюджет за 1953/1954 г. за обществено осигуряване, народно здраве и образование, за жилищно строителство и други бяха съкратени с 15%.

За превъоръжаване на Западна Германия за следващите три години се предвиждат 113 500 000 000 германски марки, които представляват 25 000 000 000 германски марки в повече, отколкото Хитлер изразходва за подготовката на Втората световна война.

Бонските и парижките споразумения развързват ръцете на западногерманските монополи за нови печалби, за ново ограбване на западногерманските трудещи се, за подготовката на нова война.

В различие от тази картина в капиталистическите страни, средствата на нашия бюджет през 1954 г. бяха изразходвани за мирно строителство, за подобряване на материалния и културния живот на народа.

Успехите биха били, разбира се, още по-големи, ако нашите стопански и профсъюзни ръководители по-добре и по-умело работеха за разгаряне на социалистическото съревнование, по-правилно използваха вътрешните резерви, по-цялостно използваха наличната механизация, ако непрекъснато подобряваха организацията и увеличаваха производителността на труда, ако работеха ежедневно за снижение себестойността на продукцията, ако планът се изпълняваше ритмично, ако по-настойчиво се водеше борба за строг режим на икономии на материали и средства. Ако всичко това беше изпълнено, то и планът за производителността на труда за промишлеността щеше да се изпълни.

Другарки и другари народни представители! Представеният за обсъждане и утвърждаване проектобюджет за 1955 г., изработен въз основа на досегашния наш опит, е в пълно съответствие с провежданата от Партията и Правителството миролюбива политика. Той ще осигури изпълнението на третата година от втория петгодишен план и ще позволи да направим нова голяма крачка напред в развитието на народното стопанство.

Проектобюджетът за 1955 г. е ново ярко доказателство за грижите на Партията и Правителството за задоволяване на непрекъснато растящите нужди на трудещите се в нашата страна. Тези грижи са изразени във всеки раздел, във всеки параграф на предложения бюджет.

Наред с осигуряване на средства за развитието на народното стопанство през 1955 г. са предвидени в проектобюджета огромни за нашите възможности средства за подобряване на материално-битовото положение на работниците и служителите.

Ръководейки се от Директивата на Шестия конгрес на Партията, нашето народно Правителство ежегодно разширява лимитите за жилищно строителство. В проектобюджета правилно се предвижда крупната сума 429 677 000 лв. за застрояване на около 600 000 кв. м нова жилищна площ.

Сега народната власт строи и ще продължава да строи светли хигиенични жилища. Няма честен човек у нас, който да не се радва на красивите жилищни постройки в София, Пловдив, Габрово, Сливен, Мадан и др.

От проектобюджета е видно, че се предвиждат и значителни суми за здравеопазването. Ние знаем какви големи успехи имаме в здравеопазването, в разширяване на мрежата от здравни заведения. В предлагания проектобюджет се предвиждат за здравеопазването и подготовката на медицински кадри над 860 милиона лева. Тази сума ще осигури увеличаването на болничните легла с още 3077, което ще гарантира още по-голямо доближаване на медицинската помощ до трудещите се, още по-своевременното и резултатно тяхно лечение.

В бюджета за 1955 г. се предвиждат също така големи средства за държавното обществено осигуряване. Сумата 1 190 581 000 лв. гарантира напълно издръжката на работници и служители поради временна нетрудоспособност, бременност и раждане, изплащане на пенсиите и т. н. Създават се големи възможности за разширяване на мрежата от профилактични заведения, като нощни санаториуми и профилакториуми, столове за лечебно хранене и др.; където преболеждавали или предразположени към заболяване работници имат възможност без откъсване от производството да укрепват силите и здравето си. Така например, докато през 1954 г. имаме 350 профилактични заведения, през тази година се предвижда да бъдат обзаведени 688 профилактични заведения, от които 31 нощни санаториума, 17 профилакториума и 640 столове за лечебно хранене.

Големи са придобивките на работниците и служителите, които получават по линията на държавното обществено осигуряване. Вносните по този фонд са почти напълно от държавата и се използват изключително за нуждите на работниците и служителите. По такъв начин се подобрява тяхната реална заплата.

Почивката на работниците и служителите се урежда главно по линията на профсъюзните почивни станции. Броят на леглата в тези почивни станции през 1955 г. ще се увеличи от 14 084 на 15 685, с което ще се осигури почивка на 162 485 души срещу 139 000 за 1953 г. Като се прибавят и почиващите във ведомствените почивни станции, пионерските лагери и лагерите за средношколци, броят на почиващите през 1955 г. ще бъде много по-голям от този през 1954 г.

Като се прибавят и средствата, които се отделят в бюджетите на ведомствата по охраната на труда за създаване безопасни и хигиенични условия за работа във всички сектори на промишлеността, транспорта, строителството, машинно-тракторните станции и др., виждат се големите грижи на народната власт и на Партията за трудещите се. Това е напълно отразено в предлагания ни за 1955 г. бюджет.

По бюджетопроекта трудещите се в нашата страна ще получат нови придобивки в областта и на комуналните услуги.

За благоустройството на населените места през 1955 г. ще бъдат изразходвани от бюджетите на народните съвети общо 610 397 000 лв., от които за направа на улици, паважи, градини, паркове и пр. 188 870 000 лв., за водоснабдяване и канализация — над 200 милиона лева. Ще се водоснабдят и благоустроят преди всичко работническите квартали, ще се създадат по-добри условия за приятна, културна обстановка за труд и почивка.

Партията и народното Правителство отделят големи, специални грижи за подрастващото поколение. В организираният детски заведения стотици хиляди деца на нашия трудещ се

народ, утрешните строители на социалистическото и комунистическото общество в прекрасната ни Родина, имат възможност под умелото ръководство на подготвени специалисти да растат правилно, да се развиват и възпитават в комунистически дух.

Предвидената сума 155 000 000 лв. за издръжка на предучилищните заведения ще осигури настаняването в постоянни детски ясли на 6575 деца на възраст до 3 години, 273 330 деца ще бъдат настанени в детски градини, 63 610 — в полудневни, 24 440 — в целодневни и над 185 000 деца — в сезонни детски градини и близо 10 000 деца — в детски площадки.

Откриването, разширяването и добрата работа на детските ясли и градини облекчава жените-майки и те, спокойни за здравето и възпитанието на своите деца, отдават силите си в служба на народа за изпълнение и преизпълнение на производствените планове.

Днес повече от всякога българската жена, равноправен член на нашето общество, взема активно участие в общественно-политическия, стопанския и културния живот. Жената-работничка, служителка, учителка, кооператорка и некооператорка с чест изпълнява възложената ѝ работа и окриляна от Партията работи за щастливото бъдеще на своите деца, работи за издигане мощта на страната ни, за запазване делото на мира.

Българската жена-майка е особено много заинтересувана от бъдещето на своите деца. Ето защо жените у нас с жив интерес следят работата на народното събрание и особено тази по приемане на бюджета. За тях, както и за всеки гражданин на нашата страна, не е безразлично какъв бюджет ще се приеме. Българските жени, българските работнички и служителки виждат в предлагания бюджет за 1955 г. именно такъв бюджет, който ще осигури развитието на нашата страна, напред по пътя на социализма, виждат, че той е израз на правилната миролюбива политика на Партията и народното Правителство и всеотдайно ще работят за неговото реализиране, за да може все по-пълно да се задоволяват растящите нужди на нашия трудов народ.

Другарки и другари! Проектобюджетът за 1955 г. предвижда да се изразходват за социални и културни мероприятия на трудещите се средства в размер на 3 881 100 600 лв. Тези средства, както и огромната част от приходите по бюджета ще се наберат за сметка на печалбите на предприятията, мините, строителните обекти, транспорта, търговията, машинно-тракторните станции и държавните земеделски стопанства. Но затова е необходимо преди всичко успешно да бъде изпълнен държавният народностопански план за 1955 г.

Това е сега най-важната от всички задачи, поставени пред народа, пред работническата класа и нейните профсъюзи. За изпълнението ѝ профсъюзните организации ще трябва още по-добре да организират социалистическото съревнование, да

подобряват условията за активното участие в него на всички работници и служители, всекидневно да им помагат за подобряване на качеството и намаляване себестойността на производството, за подобряване организацията на работното място, за пълно упознаване и използване на наличната техника и механизация, за укрепване на трудовата дисциплина. Те трябва активно да подкрепят инициативата на първенците в производството и да направят техния опит достояние на широко народно движение за увеличаване производителността на труда от всеки работник, от всеки производствен участък.

Това може да се постигне по пътя на постоянното усъвършенстване на организацията на труда и по-специално чрез последователното спазване на установената от народнодемократичната власт и от Партията социалистическа законност особено в областта на нормирането на труда и работната заплата.

Народностопанският план и бюджетът на Народната република за 1955 г. увеличават извънредно много изискванията към стопанските ръководители в това отношение. Те са задължени — така както учи Сталин — да осигуряват във всички предприятия такива условия на работа, които да позволяват на всеки работник да увеличава производителността на своя труд от месец на месец, от тримесечие на тримесечие. В изпълнение на тази задача административно-стопанските ръководства трябва да получат и те ще получат пълната подкрепа на профсъюзните организации, ще получат пълната подкрепа на работническите колективи.

Подчертавайки това, не бива да се отминава фактът, че през 1954 г. в редица предприятия на промишлеността, строителството и транспорта в тая насока не всичко беше в ред. Чести бяха случаите на несвоевременно осигуряване на работниците с необходимите им суровини, полуфабрикати, материали и инструменти. Машините не винаги се поддържаха в изправност, допускаше се неритмично да се изпълняват производствените планове, което довеждаше до щурмуване в последните дни преди срока, и то с цената на разстройване на производството, на оскъпяването и влошаването качеството на продукцията поради неоправданото полагане на извънреден труд. Някои стопански ръководители забравяха, че като представители на народнодемократичната държава те са длъжни преди всичко да бъдат пазители на социалистическата законност, а не да нарушават правителствените разпореждания в областта на нормирането на труда, работната заплата и охраната на труда.

Народностопанският план и бюджетът за 1955 г. увеличават изискванията към стопанските и профсъюзните органи и ги задължават строго да съблюдават социалистическата законност, да осигуряват правилното категоризиране на работниците и използването им в съответствие с тяхната квалификация, да вземат мерки за установяването на реални трудови

норми по пътя на по-широкото внедряване научно-техническото нормиране, да се борят за ликвидиране елементите на уравниловка в заплащането труда на работниците и служителите, систематически да проверяват равнището на работната заплата в различните отрасли на производството и да осъществяват организационни и технически мероприятия, целящи непрекъснато повишаване на производителността на труда — най-важното условие за постоянното подобряване на материално-битовото положение на трудещите се.

Пред стопанските и профсъюзните ръководители стои с цялата сериозност грижата за човека, за строителя на социализма, за работника и служителя, грижата за създаване на все по-добри условия на труд, за хигиенизиране на работните помещения, за обезопасяване на машините. Дълг е на профсъюзните ръководства и организации, на огромния актив по охраната на труда да упражняват действен контрол за правилното и целесъобразно усвояване на средствата по охрана на труда. Непрекъснатото подобряване условията на труда води неминуемо до повишаване производителността на труда, до изпълнение на производствения план.

Другари и другарки народни представители! Професионалните съюзи виждат в проектобюджета за 1955 г. отразени интересите на народа, на работническата класа. Те съзнават своята отговорност пред Партията и народа и с още по-голям ентузиазъм всеотдайно ще работят за неговото реализиране.

Здраво сплотени в редиците на Отечествения фронт, ръководени от Българската комунистическа партия, укрепвайки все повече братската нерушима дружба с великия Съветски съюз, нашата работническа класа, трудещите се български жени с готовност ще отдадат своите творчески сили за процъфтяването на нашата Димитровска родина.

Одобрявам предложения ни проектобюджет и ще гласувам за него с пълно съзнание. (*Ръкопляскания*)

Председателстващ Николай Георгиев: Петнайсет минути почивка.

(*След почивката*)

Председателстващ д-р Георги Атанасов: Другарки и другари народни представители! Заседанието продължава. Има думата за изказване по бюджетопрокта на държавата народният представител др. Пеко Таков.

Пеко Таков: (*От трибуната*) Другарки и другари народни представители! Представеният от Правителството проектобюджет на държавата за 1955 г. за разглеждане и гласуване от Народното събрание е бюджет, който изразява неудържимия стремеж, голямото желание и добрата воля на нашия народ за мирен и съзидателен труд, за удвояване на неговите усилия за уголемяване на своите богатства, за създаване на условия за все по-добър и по-добър живот.

Такава е кратката, но извънредно важна и дълбока народна характеристика на проекта на бюджета за 1955 г., който внася Правителството за разглеждане от Народното събрание.

Благодарение на правилната и последователна политика и изключителните грижи на Партията и Правителството през последните години се обезпечи твърдо и непрекъснато развитие на промишлеността и селското стопанство в нашата страна.

Това развитие на нашата промишленост и на селското стопанство осигуряваше от година на година все повече и повече стоки за народно потребление. Непрекъснатото нарастване на стоките фондове даде възможност още в 1952 г. да се премахне купонната система на стоките за широко потребление и да се премине към разгърната свободна търговия по единни държавни цени.

За периода от 1952 г. насам Партията и Правителството успяха да организират достатъчно средства по държавния бюджет и в широк мащаб производство на стоки за широко потребление, които обезпечиха четири по ред намаления на цените на стоките за народно потребление и с това за по-малко от 3 години трудещите се увеличиха своите доходи по пътя на намалението на цените с повече от 3 милиарда и 800 милиона лева.

Партията и Правителството създадоха по този начин здрава основа за по-нататъшното системно намаление цените на стоките за широко народно потребление.

Благодарение именно на тази правилна политика и на тези изключителни грижи на Партията и Правителството, както и благодарение на усилията на търговските работници и служители от държавните и кооперативните предприятия и организации планът за стокооборота на дребно за 1954 г. беше изпълнен 103,7%, в това число държавната търговия — 103,3% и кооперативната търговия — 103,8%.

Изпълнението и преизпълнението на плана за стокооборота за 1954 г. е крупен факт в стопанския живот на нашата страна и това говори, че на дело се изпълнява голямата задача, поставена от Партията и Правителството, за постоянното издигане материалното и културното положение на нашия народ. Изпълнението и преизпълнението на плана за стокооборота за 1954 г. е нова крупна крачка на Партията и Правителството към решаване на дело задачата за повишаване жизнения и културното равнище на нашия народ.

В резултат на огромния ръст на нашето социалистическо строителство, все по-мощното развитие на нашата промишленост и селското стопанство расте способността на нашето население да купува все повече и повече стоки за потребление. За тази способност да купува нашето население повече стоки говори ежегодният ръст на обема на продадените стоки на населението.

Докато у нас Партията и Правителството провеждат системна политика на намаление на цените и по този начин се

увеличават доходите и реалната заплата на трудещите се, в ре-дица капиталистически страни не само че не се идва до нама-ление на цените на стоките, а, напротив, цените на стоките си-стемно се повишават, и то обикновено на онези стоки, които са от първа необходимост, без които населението не може да ми-не. При това положение реалната работническа заплата там не само че не се увеличава, но се намалява.

Според данни на лейбъристкия вестник „Дейли хералд“ общото равнище на цените в Англия е нараснало от 1947 г. на-сам с 40%, а на хранителните продукти — със 70%. Само през последните две години в Англия стана покачване на цените в размери, както следва: на хляба — с 25%, на свинското ме-со — с 62%, на брашното — с 68%, на маслото — с 33%, на захарта — с 25%, на картофите — с повече от 33%, и т. н.

Буржоазните икономисти са принудени да признаят, че в САЩ консумацията на хляб от глава на населението през 1953 г. е намаляла с 18% от предвоенното равнище, на карто-фите и другите зеленчуци — с 20%, на прясното масло — с 49% и т. н.

Хиляди уругвайски трудеци се от околностите на гр. Ривие-ра, представляващи около 40—50% от жителите на този район, не употребяват никога мляко, 80—90% от тях не могат да си купят масло и 75—87% не могат да си купят плодове и зелен-чуци.

През изтеклата година в сравнение с 1953 г. държавните и кооперативните търговски предприятия и организации у нас са продали на населението ориз с 40,7% в повече, по плана за 1955 г. се предвижда да се продаде ориз с 28,4% повече от количеството, продадено през 1954 г., или само за две години увеличението в продажбата на ориз представлява 91,1%.

Захар е продадена през 1954 г. с 38,3% в повече в сравне-ние с 1953 г., а за 1955 г. се предвижда да се продаде 24,1% повече от 1954 г., или за последните две години увеличението в продажбата на захарта представлява 84,1%.

Вълнени тъкани са продадени през 1954 г. с 24,2% повече от 1953 г., а за 1955 г. се предвижда да се продадат 16,1% в повече от 1954 г., или за последните две години увеличението в продажбата на вълнените тъкани представлява 43,3%.

Памучни тъкани са продадени през 1954 г. с 43,5% в повече от 1953 г., а за 1955 г. се предвижда да се продадат с 24% в повече от 1954 г., или за 1954 г. и 1955 г., т. е. за две години, общото увеличение на продажбата на памучни тъкани ще въз-лезе на 37,1% в повече, отколкото през 1953 г.

Представеният проектобюджет на държавата за 1955 г. осигурява средства и възможности за производството на нови и още по-големи стокови фондове за населението, значително се разширява асортиментът и се подобрява качеството.

Производствените предприятия ще произведат и предоста-вят на търговските организации за продажба на населението

през 1955 г. копринени тъкани в 256 десена вместо в 180 десена, колкото бяха произведени през 1953 г., и в 760 разцветки вместо в 450 разцветки за 1953 г. Ще бъдат предоставени също така и на търговските организации за продажба на населението към съществуващите 1000 разцветки и над 400 щамповани десени, допълнително за 1955 г. още 755 нови разцветки и около 60 нови щамповани десена. Ще бъдат произведени за 1955 г. около 2600 десена и разцветки от вълнени тъкани.

Нашата промишленост вече произвежда повечето от стоките, които до 9 септември 1944 г. ние внасяхме от чужбина, и не само задоволяваме сега нашите нужди, но някои от тях вече изнасяме. Такива са сярна киселина, вълнени, памучни, копринени тъкани, трикотаж и др.

Правителството взе грижата и организира внасянето на такива стоки за широко потребление, които още не се произвеждат у нас или се произвеждат все още недостатъчно, като велосипеди, акордеони, радиопарати, железарски стоки за нуждите на нашето селско стопанство и занаятчийство срещу стоки, които е произвела нашата промишленост и селско стопанство в повече.

През изтеклата година редица магазини бяха обзаведени и наситени с разнообразни и различни видове асортименти стоки. Умножи се броят на образцовите магазини както в градовете, така и в селата. В по-големите села съществуват вече повече от 800 магазина, които не отстъпват по своята уредба, по асортимента и съхранението на стоките и по обслужването на населението на градските магазини. Нашата търговска мрежа се насочва все повече към крайните квартали и махали, близо до работниците и селяните, до строителните и горските обекти. Така, през изтеклата година се откриха само в кооперативната търговска мрежа 47 магазина в строителни и горски обекти.

Все повече се обзавеждат специализирани магазини в градовете за продаване на отделни групи сродни стоки. В селата се откриха през 1953 г. 72 големи специализирани магазина. Специализираните магазини дойдоха като резултат на увеличаването на стоките и бързото разнообразяване на техния вид и асортимент, дойдоха като резултат на увеличение на стоковото богатство. Задачата е да се развива все повече и повече обзавеждането на специализирани магазини, които дават възможност на населението да види голямото разнообразие от стоки и техния асортимент и да купува по избор, по желание и вкус.

Наред с нарастването на стоките по количество непрекъснато се подобрява тяхното качество, което все повече и повече започва да отговаря на изискванията на населението.

Така например през 1954 г. Централният кооперативен съюз е отказал на леката промишленост обувки поради това, че не отговарят на държавните условия за качество с 33% по-малко, отколкото през 1953 г. Такова е положението и с някои други стоки. Това показва, че грижите, които Партията и Пра-

вителиството положила за организиране колективите на производствените предприятия за решителна борба против брака и лошото качество, за производство само на първо качество стоки, дават резултати.

Въпросът за производство на по-доброкачествени стоки, против брака в производствените предприятия обаче далеч не е решен. През изтеклата година само Централният кооперативен съюз отказва да получи от предприятията на леката промишленост 137 000 м памучни тъкани, 12 500 чифта обувки поради лошо качество. Не са малко търговските работници и служители, които допускат приемането от предприятията на нискокачествени стоки за първо качество и с това създават успокоение в производствените колективи, че може да се продава и лошото. Тези недоброкачествени стоки идват в търговските складове и магазини и там остават, залежават, никой не ги купува и с това се нанасят големи загуби на народното стопанство.

Благоевградският районен кооперативен съюз поради такъв недопустим начин на купуване и приемане на стоки в продължение на редица години е набрал такива стоки за около 2 000 000 лв. Редица ръководители на кооперации и съюзи, на търговски бази за сметка на държавните и народните интереси вършат вредни недопустими сделки, като купуват и приемат от производствените предприятия такива некачествени стоки за първо качество, които вече един път са отказани от държавно или друго кооперативно търговско предприятие поради това, че не отговарят на условията на държавния стандарт. Така например търговската база на ЦКС в Русе е приела 40 000 м плат и 20 000 гумени топки, които един път вече са отказани от ДТП „Облекло и обувки“ поради тяхното лошо качество.

За допускане да се купуват и приемат стоки от лошо качество вината е преди всичко у нас, в ръководството на ЦКС, в ръководството на нашето търговско управление, нашите бази, районни кооперативни съюзи. Защото ние често пъти предоставяме тази най-важна наша задача, свързана с организиране на социалистическата търговия, на закупчика, не упражняваме постоянен контрол над купуваните и приемани стоки. Да организираме купуването и приемането на доброкачествени стоки е първа наша задача.

Ние — търговските работници и служители — не трябва да забравяме, че сме поставени на това място, откъдето сме длъжни да бдим непрекъснато за подобряване качеството на стоките и да не допускаме да се предлагат на населението стоки от ниско качество, поставени сме на страж на интересите на населението, за да получава то все по-доброкачествени стоки.

С непримиримата възискателност към доброто качество на стоките, които произвежда нашата промишленост, търговските организации помагат не само да се усвоява уменията в промишлените колективи за даване от ден на ден на все по-добри

стоки, но същевременно тази възискателност и непримиримост помагат на колективите на производствените предприятия да добиват непрекъснато умение и сръчност, да произвеждат не само доброкачествени стоки, но да произвеждат тези стоки и поевтино, защото по-доброкачествените стоки и поевтините стоки са именно търсените стоки от населението, и по този начин да влияем активно и за снижение на себестойността на стоките в производствените предприятия и за увеличение обема на техните продажби.

В държавната и кооперативната търговия се школуваха редица търговски работници, добиха опита и умението да работят със стоките, да ги познават, да овладяват стокознанието, да обслужват населението внимателно, точно и честно.

Културното обслужване от страна на търговските работници и служители не се състои само в обикновена вежливост и внимание. Културно обслужване значи да бъде наситен магазинът винаги с доброкачествени стоки по количество и асортимент, значи познаване на физическите и химическите свойства на стоките, тяхната трайност и влияние на температурата върху стоката, знание да се съхраняват стоките, да се поддържа тяхното добро качество за по-продължителен срок, умение и усет да се подредят стоките, да се даде красив вид на магазина и на изложениите в него стоки, да се получи в магазина най-красивият стоков ансамбъл.

В най-голяма степен зависи от нас — търговските работници и служители — от това как ние овладяваме своята работа, как ние знаем и умеем да влияем и да съдействуваме на работническите колективи в производствените предприятия, за да се изработват красиви дрехи и обувки, да седят на тялото удобно и прилично, да създадем приветливост и настроение в покупателите от купените от нашите магазини нови и красиви по цвят и фасон дрехи, обувки, рокли, ризи и други вещи.

Такива търговски работници има вече стотици и стотици както в държавната, така и в кооперативната търговия, които разбират и обичат своята работа, честно работят и се грижат постоянно за поверените им държавни богатства.

Продавачката от „Народен магазин“ в София Руска Крецова изпълни годишния си план 155,35%. Щандът на тази работничка е винаги добре и с вкус подреден, всяка свободна минута през деня тя използва за подреждането на стоките в магазина, които вследствие на продажбите не са на съответните места. Тя редовно проучва нуждите на своите клиенти, като вписва техните искания в специална тетрадка, а освен това води и специални анкетни листове, в които се правят ценни препоръки от страна на клиентите. Това ѝ помага, за да поддържа винаги широк асортимент в своя щанд.

Другарката Крецова подпомага покупателите в техния избор на необходимите им стоки.

Известен е първенецът в кооперативната търговия др. Трифон Стойчев — магазинер в с. Михалци, Павликенско, който изпълни своя годишен план за 1954 г. 137%, удостоен със званието „Най-добър в професията“. Той има винаги добри и културни отношения към кооператорите, на които постоянно помага при избора на стоки, дава им съвети за правилното използване на купените вещи. По негова инициатива е организирано разнасянето на продадените мебели и по домовете на купувачите.

Магазинерът от с. Гложене, Тетевенско, Никола Цанов е организиран в магазина постоянна изложба на различни видове асортименти нови стоки.

В организацията на културното обслужване на населението — държавните и кооперативните търговски служители — допускаме още сериозни слабости. Не са малко магазините, особено в селата, които се обслужват незадоволително, в които лошо се съхраняват стоките, не се опазват техните ценни качества за по-продължително време, не се подреждат за вкус, не се поддържа елементарен асортимент. Ние — търговските работници и служители — трябва да знаем, че е недопустимо да се държат магазините, които са ътворени, за да се снабдява редовно населението, често пъти без най-необходимите стоки, предназначени за задоволяване на ежедневните, ежечасните нужди на трудещите се. Не са редки случаите да няма в някои магазини и сол, и газ, и кибрит, и цигари, и оцет и други такива стоки. Постоянното и непрекъснато снабдяване на магазините със стоки — особено на отдалечените селски магазини — е първостепенна и неотложна наша задача.

За доброто изпълнение на стокооборота през изтеклата година от държавните и кооперативните организации допринесе и това, че търговските работници и служители все повече и повече овладяват уменията и настойчивостта да изучават постоянно нуждите на потребителите и оттам да насочват правилно нашите поръчки по количество и асортимент в производствените предприятия, правилно да осветляват Правителството за търсените стоки.

Има вече такива търговски организации, като районните кооперативни съюзи във Велинград, Пловдив и София, които работят без стари и залежали стоки. Те следят точно, акуратно и постоянно нуждите на населението, търсенето на видовете и асортиментите, правилно се ориентират в своите заявки и поръчки до производствените предприятия за такива стоки по видове и асортименти, към които ги насочва ежедневно населението чрез своите покупки, стремежи и желания.

Те поръчват такъв асортимент, който се търси, и в такива количества, които те пресмятат, че ще продадат в определен сезон или период, избягват излишното натрупване и залежаване на стоки, не поръчват стоки, които населението не търси. Когато се влиза в складовете на такива търговски организации,

от самите стоки, които ще се видят по всички кътове на складовете, от тяхното подреждане се вижда, че тези стоки не са в складовете от години, не мирише в складовете на старо, залежало и демодерирано, чувства се, че къшетата на складовете се проветряват. Как другояче да обясним залежаването на стоки за повече от два милиона лева в складовете на районния кооперативен съюз в Благоевград, които представляват приблизително 50% от цялата стокова наличност на този съюз, освен с нашата негодност и неумение да търгуваме, както е нужно, с това, че ръководството на съюза и търговските служители не се занимават със своите важни търговски работи, а предоставят и доверяват тази най-важна своя работа — доставката на стоките — на закупчиците, които понякога се оказват неподходящи за своята работа, нечестни и корисни хора, които за разни тъмни свои сметки набавят никому ненужни стоки от разни производители. Изучаването постоянно на нарастващите и изменящи се нужди на населението за необходимите му количества, видове и асортименти от стоки и възможно най-правилното пресмятане на тези количества, видове и асортименти за съответни периоди и сезони, против натрупването и залежаването на нетърсени и некачествени стоки е друга много важна постоянна задача, която има да решават работниците и служителите от държавните и кооперативните търговски предприятия и организации.

Издръжката на обръщението или разходите, които се правят при покупко-продажбата на стоките, е важен показател за това как държавните и кооперативните търговски предприятия и организации организират и извършват своята търговска дейност. Издръжката на обръщението е това при търговията със стоките, което е себестойността на стоките при тяхното произвеждане. Ако снижението на себестойността на стоките е един от най-важните източници за намаляване цените на стоките, за поевтиняване на живота, снижаването издръжката на обръщението е също така един сериозен източник за поевтиняване на стоките. Намалението издръжката на обръщението е важен източник за усилване фондовете на държавния бюджет и поевтиняването на стоките.

Постижения в снижение издръжката на обръщението държавните и кооперативните търговски предприятия и организации бележат последователно в 1953 и 1954 г. — сведенията са за деветмесечието на 1954 г. Така например издръжката в търговията на дребно по цялата система на държавната и кооперативната търговия през 1953 г. по отношение на 1952 г. е снижена с 7,19%, в деветмесечието на 1954 г. по отношение на 1953 г. е снижена с 15,82%. При съпоставими цени в 1954 г. за деветмесечието само в кооперативната търговия при стокооборота на дребно Централният кооперативен съюз и неговите кооперативни организации реализираха икономии от 15 164 000 лв.

Въпреки тези постижения в намаляване издръжката на обръщението, същата продължава да е все още висока в редица държавни и кооперативни търговски предприятия и организации и в нея съществуват разходи, които при едно правилно и добро организиране на работата могат да бъдат сериозно намалени, а други съвсем премахнати. Така например кръстосаните, излишни и скъпи превози на стоките в най-голяма степен завишават неоправдано издръжката. Така, допреди един месец се извозваха торовете в Генерал Тошево по общ план, изработен от Министерството на земеделието и от Централния кооперативен съюз. Сега, след един месец, торовете започват да се връщат от Генерал Тошево за Пазарджик, тъй като тези торове се оказват ненужни в такава степен на Генерал Тошево, а са нужни на Пазарджик, понеже органите на Министерството на земеделието, въпреки възражението на купателя в Генерал Тошево, не са отстъпили от своя, в кацеларията изработен план, а от управление „Търговия“ при Централния кооперативен съюз съвсем бездушно и въпреки възраженията на съюза в Генерал Тошево и съответните ТКЗС, че такива количества торове не са нужни за посевите, са ги наложили и изпратили. А хората от Химическия комбинат „Сталин“ на исканията на съюза в Генерал Тошево да престанат с по-нататъшното изпращане на торовете за Генерал Тошево и да ги насочат към Пазарджик, където съюзът в Генерал Тошево е уговорил със съюза в Пазарджик да им се препратят торовете, отговарят: „Имаме договор с вас и на основа на този договор имаме транспортен план и затова торовете ние ще изпращаме на вас, в Генерал Тошево, а вие, ако не ви трябват, изпратете ги другаде, където искате.“ (Оживление)

Недостатъчно водим борба за бързата обръщаемост на стоковите наличности поради причини, които изтъкнахме по-горе — от неправилно проучване на нуждите от стоки, от това, че поръчваме стоки в ненужни количества, че поръчваме стоки, които бързо се демодират, залежават, силно забавят своята обръщаемост и с това рязко се повишават разходите по тяхната издръжка.

Борбата за непрестанното снижаване на издръжката на обръщението изисква намаляние на управленческите разходи в търговските предприятия и организации, премахване на кръстосаните превози, организиране право на снабдяването със стоки на големите магазини от производствените предприятия, избягване минаването на редица стоки през складовете.

Такива са нашите задачи във връзка със снижението и издръжката на обръщението.

Нашата потребителна кооперация е сдружение за взаимна помощ на трудещите се, за организиране на кооперативни магазини, за задоволяване нуждите на кооператорите и останалото население с промишлени стоки, за изкупуване на селско-

стопански произведения от ТКЗС, от членовете на ТКЗС и от частните селски стопани, за създаване и поддържане на местни производствени работилници и предприятия за оползотворяване на местни извънбалансови суровини и извършване на производствени услуги на населението.

Нашата кооперация в условията на народната власт при социалистическото строителство разви в големи размери своята дейност, превърна се в истински помощник на народната държава в построяването на социализма. Тя до такава степен се сближава със задачите на социалистическото строителство, че можем да кажем, че нашата кооперация е органическа част от нашето народно стопанство. Никога нашата кооперация не се е ползувала с такова голямо доверие от страна на населението и народната държава. За по-малко от 6 месеца през изтеклата 1954 г. се записаха 132 542 нови кооператори с внесен дялов капитал 5 518 056 лв. Само кооперацията в с. Кермен, Сливенско, записа през 1954 г. 1007 нови членове, кооперацията в с. Черни Вит, Тетевенско, записа 715 души нови членове и др.

Държавата оказва на кооперацията изключително доверие, като ѝ предоставя снабдяването на почти цялото селско население с промишлени стоки и на селското стопанство със стопански инвентар и материали.

Нашата кооперация организира изпълнението на голяма част от стокооборота 48,7%, извършва огромна изкупувателна работа на селскостопански произведения и по този начин предоставя на държавата редица суровини за промишлеността, продукти за населението и стоки за износ, обслужва нуждите на населението.

Никога нашата кооперация не е получавала такава голяма помощ от страна на държавата, както тя получава сега от нашата народна власт. Държавата предоставя на кооперативните организации огромни количества стоки при същите условия, при каквито тя ги предоставя на своите държавни търговски организации. Държавата предоставя също така големи кредитни средства на кооперациите при най-изгодни условия — 2% годишна лихва. Също така държавата предоставя на кооперативните организации не малко средства за инвестиции и улеснява кооперативните организации при снабдяването им с транспортни и други средства, съоръжения и материали.

Работейки при най-неблагоприятни условия в режимите на буржоазните управления, редица кооперации и съюзи бяха дошли до пълен фалит и тяхната търговска дейност беше спряла. В последните години народното Правителство се притече на помощ на тези кооперации и съюзи, като им отпусна дългосрочни кредити срещу техните задължения при най-износен лихвен процент и същевременно им възстанови текущите стокови кредити за тяхната ежедневна нормална работа, започна тяхното редовно стоково снабдяване.

На редица места населението само с помощта на нашата държава получи възможността да възстанови своята кооперация, своя съюз.

Ние, кооперативните работници, трябва да знаем, че тази голяма подкрепа ни извънредно много задължава — да работим неуморно за изпълнение на плановете, за икономии, за умело използване на държавната помощ, да заздравяваме непрекъснато финансовото положение на всяка наша кооперация, на всеки съюз. Това значи ние да организираме и приведем на самоиздръжка всеки магазин, всеки склад, всеки изкупвателен пункт, всяка наша дейност и да носим за това цялата отговорност.

Из средата на кооперативните работници и служители израстнаха редица активни кооперативни деятели, които денно нощно залягат за изпълнение на големите задачи, които е възложила Партията и Правителството на кооперацията. Те разбират, че трябва навреме да контракуват селскостопанските произведения, честно да изкупят произведенията и веднага да се заплатят те на производителя. Това те го извършват най-добре, когато не се ръководят само от тесни кооперативни интереси, а имат пред очи интересите на държавата, на трудово-кооперативните земеделски стопанства, на населението и когато тези интереси преди всичко се съчетават с кооперативните интереси.

Не бива обаче да си закриваме очите пред това, че на редица места в кооперативните организации съществуват сериозни недостатъци и несполуки в работата. Някои кооперативни деятели продължават да работят по старому. Със своята неправилна работа те уронват силно интересите на държавата и на населението. Дори за някои от тях може открито да се каже, че имат търгашески похвати на работа.

Резултат на такава лоша работа в кооперативните организации е и голямата язва в работата на кооперациите. Не са малко онези нечестни и користни служители, които злоупотребяват с държавни и кооперативни стоки и пари, които крадат такива стоки и пари.

Наша задача е да се вземат всички мерки, да се заемем с всички сили, за да се пресекат нечестните ръце, които се протягат към държавните и обществените богатства.

Друга слабост в работата на кооперациите е тази, че кооперативните ръководители все още не са успели да вдигнат на крак кооператорите и да организират волята и бдителността на кооператорите за строг контрол над кооперативните организации, над кооперативните работи и да не се позволи да виреят чужди елементи в кооперативното дело.

Не навсякъде ние обезпечаваме условия, за да се чува думата на кооператорите, както това ни поръча още на Втория конгрес на Централния кооперативен съюз др. Червенков.

Рядко ние свикваме общи събрания на кооператорите, за да разгледаме даден сериозен сигнал или някоя друга нередност, извършена в кооперацията и засегнала интересите и на държавата, и на населението, и на кооперацията.

Когато се привлекат активно да участвуват кооператорите в работите на кооперациите, това е единственият път да се пресекат тези нечестни ръце. Това трябва ние всички кооператори да разберем.

Не са достатъчни нашите грижи по организиране на икономии. И най-малката икономия от хилядите кооперативни магазини се превръща в милиони, които милиони могат да се влеят чрез държавния бюджет в нашето социалистическо строителство за изграждане на нови заводи, язовири, напоителни системи в помощ на нашето селско стопанство.

Силата на потребителната кооперация, казва др. Микоян, е в това, че кооперацията има голяма и обширна мрежа из цялата страна и същевременно слабостта на потребителната кооперация е в това, че тя е пръсната из цялата страна.

Това именно, че нашите кооперации имат мрежа във всички населени места позволява да им се възлагат задачи, които те сравнително по-евтино и по-добре биха извършили — по-добра организация е необходима на нашите кооперации. Задачи вероятно и допълнителни ще се получат, което ще е и правилно, когато държавата води борба за снижение и на себестойността на стоките, и на тяхната издръжка.

Наша задача е да организираме постоянна помощ от страна на Централния кооперативен съюз, на окръжните и районните съюзи на кооперациите — там, където се решават въпросите за изпълнението на задачите.

Постановлението на Министерския съвет от месец май миналата година за по-нататъшното подобряване на търговията в страната помогна за изправяне на редица слабости в държавните и кооперативните търговски предприятия и организации.

Но има още редица въпроси, които не се изпълняват от нас по това решение на Партията и Правителството. Така например въпросът за преустройството на някои търговски организации, за това, че е съвсем неоправдано да съществуват една до друга в едно и също населено място две и повече търговски организации, не е изпълнено до край. А търговската и изкупувателната работа в такива населени места, особено за по-малките градове, може да се извършва, както се каза, от една организация.

По този начин, когато остане само една организация в по-малките градове, на нея ще се даде възможност да развие по-голяма дейност, по-голям обем на своята работа и от това тя ще получи повече средства, за да може да укрепи своето финансово положение и да бъде в състояние да изпълнява задачите по навременното и пълно удовлетворяване нуждите на населението от стоки и да организира изкупуването на селско-сто-

пански произведения в тези малки градове, които имат в значителна степен селскостопански характер.

Другари и другарки народни представители! Днес е публикувано в печата постановлението на Централния комитет на нашата Партия за мерките за по-нататъшната борба за високи добиви в селското стопанство.

Решенията са много добри и навременни. Сега от нас зависи какви резултати ще дадат за нашето селско стопанство, за кооператорите и за частните стопани, за нашата държава важните мероприятия, набелязани в постановлението на Централния комитет.

Постановлението задължава още сега да се предприеме голяма, постоянна, денонощна политическа и организационна работа сред нашите кооператори и частни стопани, да се вдигнат на крак организациите на Отечествения фронт, младежките организации, жените, всички трудещи се хора на борба за провеждане на дело постановлението на Централния комитет в най-къси срокове, с най-голяма настойчивост.

Постановлението ни задължава да видим своите слабости, да ги отстраним смело и да се притечем с всички сили по места на помощ на кооператорите и на селските стопани.

Цялата наша работа по изпълнение на постановлението на Централния комитет ще бъде съвсем конкретна, определена за всяко село, за всяко трудово-кооперативно земеделско стопанство, за всяка машинно-тракторна станция, за всяко държавно земеделско стопанство, за всяка бригада и звено.

Кое е главното в постановлението на Централния комитет?

Главното в постановлението на Централния комитет е борбата, ежедневната работа на селските труженици, която те ще организират и извършват за по-високо плодородие на нашата земя въз основа на мерките, които ни дава Централният комитет.

Ние, народните представители, ще се наредим в първите редици, за да окажем помощ на нашите кооператори и некооператори за подпомагане организирането на техните сили и воля, на тяхното умение и опит в селското стопанство, на тяхното голямо трудолюбие за изпълнение на постановлението на Централния комитет на нашата Партия, за повишаване добивите от селскостопанските култури, за вливане по такъв начин на нови богатства в нашата държава, в домовете на нашите селски труженици, за нова крачка в подобряване живота на нашия народ, за по-нататъшни още по-големи успехи на нашата Родина. (Ръкопляскания)

Председателстващ д-р Георги Атанасов: Има думата за изказване по законопроекта за бюджета на държавата народният представител и член на Президиума д-р. Георги Караславов.

Георги Караславов: (От трибуната) Другарки и другари народни представители! Средствата, които се определят и изразходват за културните нужди и за културното издигане на народа, са един от важните белези на характера на държавния бюджет, а в държавния бюджет е отразена политиката на Правителството. Много пъти, за да се изтъкне културната политика на нашата народна власт, са правени сравнения между онова, което е похарчено през миналите години, и онова, което се определя да бъде похарчено сега, а също и между онова, което се харчи в капиталистическите страни, и онова, което се изразходва в страните с народна демокрация.

Без такова сравнение не би могло да се мине и сега, защото то много добре би изразило не само ръста на нашето културно развитие, но и достигнатото равнище на народното благосъстояние у нас.

Цифрите в проектобюджета говорят за гигантското развитие на нашата икономика и на нашата култура. Трябва обаче да се отбележи, че колкото и цифрите за културното развитие на нашия народ да са верни и точни, тези цифри поради естеството на материята не изразяват истинския ръст на това развитие. Не е достатъчно например да се каже само, че през 1943/1944 година ние сме имали 11 театра, а през 1955 г. имаме 46 театра, защото докато през буржоазно-капиталистическия режим се даваха обикновено глуповати, мракобеснически пиеси, а нашата и чуждата класика се изопачаваше и фалшифицираше и докато тогава театрите бяха празни, а по-голямата част от посетителите бяха гратисни или събрани от улицата случайно проходящи граждани, за да се „прошари“ салонът за „кураж“ на артистите, сега нашите театри дават прогресивни, хубави пиеси и пред театралните каси има истинска битка за билети. Има случаи, когато касовият сбор на Софийския народен театър през фашисткия режим е бил 200 лв. стари пари или сегашни 8 лв. През 1954 г. нашите театри са били посетени от 4 870 000 души. И това се отнася само за по-големите градове, без паланките и селата, дето хиляди театрални трупи са представили стотици пиеси и са обслужили милиони зрители.

Също така ние не бихме имали вярна представа за развитието на нашата книжнина, ако кажем например, че през 1939 г. у нас са били издадени 2169 книги в общ тираж 6 484 100 екземпляра с 36 420 000 тиражни коли, а през 1954 г. са издадени 3359 книги в общ тираж 20 387 749 екземпляра със 167 021 000 тиражни коли, защото през монархо-фашисткия режим се издаваха хиляди пошпи, сензационни, криминални, противонародни, неграмотни книги и книжлета, които дезориентираха и затъпяваха читателите, а сега, освен дето излизат много повече книги в несравнимо по-големи тиражи, но и всички книги, които се печатят у нас, са на голяма идейно-политическа, научна или художествена висота.

През монархо-фашисткия режим имаше само четири държавни библиотеки, по-голямата част от книгите на които не бяха раздавани на читателите, защото бяха „неблагонадеждни“, т. е. прогресивни, полезни книги. Читалищата, които през буржоазно-капиталистическия режим обслужваха широките читателски слоеве в градовете и селата, бяха прочистени от всички свестни четива и читалищните посетители едва ли не влизаха в писаните и неписани досиета на полицията и на разните местни дерибеевци. Сега у нас има 5432 масови библиотеки, които постоянно попълват своя книжен фонд и чийто книги са в непрекъснато движение. Много от книгите на наши класици и съвременни писатели, макар че отделните библиотеки са снабдени с по 10—15—20 и 30 екземпляра от тези книги, изобщо не се връщат в рафтовете, защото читателите се явяват при библиотекарите само за да сменят имената си във фишовете. Ако някога, през позорното монархо-фашистко минало една книга в библиотеката се прочиташе от десетина души на година, сега се прочита от стотици. При това, минал през най-различни курсове и кръжоци, обиграл се в разисквания и спорове, сегашният масов читател е на сто степени по-издигнат от някогашния среден читател.

През монархо-фашисткия режим една хубава книга се пласираше най-много в 2000—3000 екземпляра, при това за един срок от 3—4 години, когато сега една хубава книга, издадена в 10—15—20 и дори 30 хиляди екземпляра — не говоря за книгите, които са излезли вече в тираж 100 000 екземпляра — се пласира за няколко месеци, а има книги, които се пласират само за няколко седмици, дори и само за няколко дни. Никога нашият народ не е чел така жално и не се е учил така усърдно, както чете и се учи сега. И жаждата за знания, за политическа просвета, за обществени и културни прояви расте заедно с гигантския стопански размах на нашата млада Народна република.

Всеки почин за образуване на театрален колектив или хор преди 9 септември 1944 г. се смяташе за подозрителен, членовете на колектива биваха преследвани, арестувани, бити. Фашистката пришибеевщина просто се страхуваше от песните и оптимизма на културни колективи и трупи. Сега у нас има 11 297 самодейни колектива, в които членуват 286 422 души предимно младежи и девойки. В тези колективи, подпомагани, закриляни, насърчавани, обслужвани и вдъхновявани от нашата народна власт в центъра и по места, постъпват, проявяват се и се обучават хиляди млади таланти, излезли от най-дълбоките недра на нашия трудолюбив, талантлив и героичен народ. В тези колективи, в които се раждат хиляди инициативи, нашата бодра Димитровска младеж разкрива най-съдържателните страни и най-хубавите традиции от вековното певческо, хореографско, битово нажитно-украсително и театрално изкуство на бъл-

гарския народ. Ръководен от Българската комунистическа партия, вдъхновяван от идеите на марксизма-ленинизма, уверен в своя утрешен ден и в своето бъдеще, сигурен за своето все по-благополучно устройване, нашият народ е разприщил своя неизчерпаем оптимизъм и жадува да види своя нов живот, своите нови чувства, своите нови преживявания във всички родове и жанрове на литературата и изкуството.

Филмите на нашето младо киноизкуство, които заедно с прекрасните филми на съветското киноизкуство проникват вече и в най-малките селища чрез по-разширяващата се мрежа на кинематографията, са подлагани на оживени, дълбоки и поучителни обсъждания от работници и работнички, от селски труженици-кооператори. Аз смятам, че и тук голямата разлика в числото на кината преди 9 септември 1944 г. и сега, която разлика е известна на всички, както и цифровата разлика в другите културни прояви, не отразява напълно дълбокия просветно-културен прелом, който е извършен и в тази област и който е характерен само за народнодемократическа, социалистическа страна, недопустим и невъзможен за капиталистически режим, дето обикновеният гражданин е скован и потиснат от страшната грижа за хляба през утрешния ден и дето затъпяването на трудовите маси е държавна политика.

До 9 септември 1944 г. тази политика на затъпяване се провеждаше от всички буржоазни правителства у нас. Тя се провеждаше от първоначалните училища, в които бедните нямаха възможност да пращат своите деца, до висшите учебни заведения, които бяха откритвани от немайкъде, като „необходимо зло“, и в които умишлено не се полагаше никаква грижа за изпитната дисциплина на студентите. Тогава имаше само 8 висши учебни заведения с близо десетина хиляди студенти, сега има 21 висши учебни заведения с над 30 000 студенти. Но тази разлика в числото на учебните заведения и на студентите не изразява истинското съотношение не само поради фалшивата наука, която тогава се даваше, не само поради халтавата подготовка, която тогава се получаваше, но и поради още по-голямата разлика в числото на завършилите студенти и студентки. Богаташките синове и дъщери преди 9 септември 1944 г. се влачеха с години из университетските аудитории и лаборатории. Пък и изобщо те не посещаваха толкова аудиториите и лабораториите, а повече се влачеха по кабаретата. (Смях) Някои от тях завършваха, но повечето не завършваха и бяха „вечни студенти“, както тогава ги наричаха. А сиромашките синове и дъщери напускаха или защото трябваше да се хванат на работа, за да не умрат от глад, или защото се разболяваха и ставаха инвалиди за цял живот. Сумата, която се отпускате за стипендии, беше просешка сума и при това се даваше предимно на полицейски сътрудници. Сега близо половината от всички студенти получават държавни стипендии.

грамадната част от студентите завършват точно на срока и веднага влизат в кипежа на социалистическото строителство.

У нас по-рано имаше три опери, сега има шест. У нас по-рано имаше само един симфоничен оркестър, сега има 12. У нас по-рано имаше едно частно музикално училище, сега има 3 средни държавни музикални училища.

Но всички тези цифри не дават пълната представа за любовта и грижите на народа и на нашето народно Правителство за развитието на музикалната култура, както например един дребен наглед факт. Миналата година бях в Чепеларе. С много културни традиции и почини, с много просветни дела и достижения могат да се похвалят жителите на това будно и прекрасно родопско село. Но аз бях поразен, когато те ми показаха оня скромна, но с топлота уреден ъгъл в една голяма обществена сграда, гдето се помещава тяхната детска музикална школа! Музикална школа в едно село с 3000 жители! По стените портретите на Бетовен, Чайковски, Моцарт, Сметана... Пиано, нотна библиотека, учебници и помагала за пеење. Всеки ден в това малко, но с голяма грижа уредено кътче идват деца, за да се учат под ръководството на добри специалисти. И какви успехи имат те вече! Никакви цифри не могат да илюстрират и да демонстрират по-внушително грижите на нашата народна власт за музикалното образование и за музикалната култура на народа ни от тази селска музикална школа.

Могъщ културен фактор у нас е периодичният печат. Излишно е да се говори за тиражите на вестници и списания преди 9 септември 1944 г. и сега, защото само тиражът на „Работническо дело“ сега е по-голям от сбора на тиражите на оная жълта смет, която наричаха „независима“, „информационна“ преса и които се пълнеше с такива гнусни тенденциозни дезинформации, каквито са потребни само на една безнадеждно загнана и озверена класа.

Нашият периодичен печат сега е любимо четиво на милиона български граждани и гражданки, младежи, девойки и деца, защото той ги възпитава да станат нови хора, защото той ги учи как по-добре и по-бързо да построят социализма и комунизма в своята прескрасна родина.

За културния ръст на нашите читатели може да бъде показателен тиражът на литературните списания и вестници някога и сега. Някога едно буржоазно списание имаше 700—800 екземпляра тираж, литературните вестници излизаха в 2000—3000 екземпляра. Сега сп. „Септември“, което по обем е три пъти по-голямо от някогашните реакционни списания, има 8000 екземпляра тираж, а в. „Литературен фронт“ излиза в 60 000 екземпляра!

В проектобюджета за 1955 г. сумата, която се определя за културно-битовите нужди на нашия народ, съставлява 22,1%. Приблизително такъв е процентът на сумите, които се отделят в бюджетите и на другите народнодемократични страни. Про-

центът на сумите, които се отделят в бюджетите на капиталистическите страни за културно-битови нужди, е между 4 и 7. Например в бюджета на САЩ за 1954—1955 финансова година, който бюджет възлиза на 65 570 000 000 долара, за културно-битови мероприятия са отделени само 5%.

Обаче като се има предвид мракобесническата и военно-подпалваческа политика на управляващите кръгове на САЩ, на която са подчинени и всички други прояви, трябва да се подчертае, че в същност и тези нищожни 5% отиват за подготовка на война, за култивиране на човеконенавистнически чувства, за създаване на военноподпалваческа психоза сред народните маси и най-вече сред младежта.

В бюджетите на капиталистическите страни лъвският пай, както се изразяват образно, отива за военна подготовка и за агресивни цели. За просветата, културата и социалните мероприятия се отделят постни трошички от тлъстия комат, изтръгван от коравите ръце на трудещите се под формата на преки и косвени данъци, на такси и глоби. Това са бюджети на хищничеството, на човеконенавистничеството, на дивия расизъм и на свирепата дискриминация, на милитаристическите щуротии и на атомното маниачество, на мракобесието, шайкаджийството и полицейския тероризъм, на безработицата и сиромашията.

Други и не могат да бъдат тези астрономически бюджети, 90% от които са предназначени за подготовка на масовото унищожение на невинни хора и за опустошаването на цели държави и континенти.

Другарки и другари народни представители! Нашият бюджет, в който и без това малкият процент на сумите за управление и отбрана на страната се намалява, а не се увеличава, е бюджет на социалистическо строителство, бюджет на народно благоденствие, бюджет на просветно издигане и културно процъфтяване, бюджет на мир и миролюбиви намерения и отношения. И тъкмо затова той е бюджет на народната сила, на народната сигурност и на народната увереност в тържеството и победата на нашето право дело.

Затова аз с готовност ще гласувам за приемането на този бюджет. (Ръкопляскания)

Председателстващ д-р Георги Атанасов: Другари народни представители! Повече записани оратори за изказване по проектобюджета няма. Съгласно правилника има думата министърът на финансите др. Кирил Лазаров за заключително слово.

Министър Кирил Лазаров: Другарки и другари народни представители! Бюджетът на Народна република България за 1955 г. беше подробно и всестранично обсъден в заседанията на настоящата сесия на Народното събрание. В своите изказвания народните представители напълно одобриха внесените от Правителството проект на бюджета за 1955 г., в който е отразена

политиката на Българската комунистическа партия и на Правителството за по-нататъшното развитие на народното стопанство и на културата и за повишаване на материалното благосъстояние на трудещите се.

Единодушното одобрение на бюджета за 1955 г. от народните представители свидетелствува за твърдата решимост на българския народ през 1955 г. да постигне нови успехи в строителството на социализма у нас. За това свидетелствува и обнародваното днес постановление на Централния комитет на Българската комунистическа партия за по-нататъшната борба за високи добиви от селското стопанство. По доклада на др. Вълко Червенков Централният комитет на нашата Партия взе решения, които са ярка проява на новата голяма помощ за развитие на селското стопанство, за осигуряване на неговия все по-голям подъем.

Новите мероприятия са насочени да увеличат още повече производството на необходимите продукти и суровини за нуждите на народното стопанство, да доведат до по-нататъшното укрепване на кооперативните стопанства, по-нататъшното развитие на селското стопанство изцяло, на неговата механизация и растеж на производителността на труда.

Тези мероприятия представляват нов подтик за растеж на материалната и личната заинтересуваност на селските стопани да засилят още повече борбата за изпълнението докрай на поставената от Шестия конгрес на Партията задача за подъем на селското стопанство.

Тези решения на Централния комитет на Партията изразяват големите грижи и изпитаната последователна политика на Народната власт за рязко издигане на материалното и културното благосъстояние на селото у нас в близките години.

Държавният бюджет на Народна република България за 1955 г., който ние обсъдихме в сегашната сесия на Народното събрание, обезпечава необходимите средства за провеждане в живота на тези важни решения на нашата Партия.

Другарки и другари народни представители! Предстои окончателното одобрение от Народното събрание на държавния бюджет за 1955 г. Пред нас стоят сериозни задачи за изпълнението на приетата от Партията и Правителството голяма програма за стопанско и културно строителство през 1955 г.

Успешното осъществяване на тези задачи изисква безусловното изпълнение на държавния бюджет за текущата година.

Няма никакво съмнение, че ако всички ние, независимо на кой участък работим, запретнем здраво ръкави, ще обезпечим изпълнението на бюджета на държавата за 1955 г. и с това ще осигурим редовното финансиране на мероприятията, насочени към социалистическото изграждане на нашата страна.

Намирам за нужно да кажа, че предложението на бюджетарната комисия да бъде съкратена Инспекцията по урожайността при Министерския съвет не бива да се приема от На-

родното събрание предвид на важната задача, която тази инспекция изпълнява. (Ръкопляскания)

Председателстващ д-р Георги Атанасов: Другари, предстои да пристъпим към гласуване на бюджетопоекта на Народна република България за 1955 г.

Първият въпрос, който се поставя, е изцяло ли да гласуваме законопоекта или член по член, текст по текст.

Бюрото на Народното събрание предлага този законопоект да се гласува член по член. Има ли други предложения? — Няма.

Пристъпваме към гласуване. Ония другари народни представители, които са съгласни бюджетопоектът на Народна република България за 1955 г. да бъде гласуван член по член, моля, да вдигнат ръка.

Който са против, моля, да гласуват. — Няма.

Въздържали се? — Няма.

Бюрото констатира, че с абсолютно мнозинство Народното събрание приема бюджетопоектът да се гласува член по член.

Покаивам др. народен представител Калю Калев, докладчик на бюджетарната комисия, да докладва бюджетопоекта.

Докладчик Калю Калев: (Чете)

„З А К О Н

за бюджета на Народната република България през 1955 г.“

Председателстващ д-р Георги Атанасов: Другарите народни представители, които са съгласни с докладваното заглавие, моля, да вдигнат ръка. Има ли против? — Няма. Въздържали се? — Няма. Приема се.

Докладчик Калю Калев: (Чете)

„Чл. 1. Одобрява се бюджетът на Народната република България за 1955 г., както следва:

По приходите (с Държавно обществено осигуряване и Управление на пенсиите)
на сума

18 195 399 х. лв.

По разходите (с Държавно обществено осигуряване и Управление на пенсиите)
на сума

17 320 399 х. лв.

Превишение на приходите над разходите
на сума

875 000 х. лв.

Председателстващ д-р Георги Атанасов: Другарите народни представители, които са съгласни с прочетенния чл. 1, моля, да гласуват. Има ли против? — Няма. Въздържали се? — Няма. Приема се.

Докладчик Калю Калев: (Чете)

„Чл. 2. Установяват се постъпления на средства в приходната част на бюджета от вътрешен държавен заем в размер на 300

милиона лева, или с намаление в сравнение с 1954 г. със 100 милиона лева.

Обезпечават се средства за изплащане на населението по чалбите и погасяването на облигациите по вътрешните държавни заеми в размер на 95,2 милиона лева, или с 29,8 милиона лева повече от 1954 г.“

Председателстващ д-р Георги Атанасов: Другарите народни представители, които са съгласни с прочетения чл. 2, моля, да вдигнат ръка. Има ли против? — Няма. Въздържали се? — Няма. Приема се.

Докладчик Калю Калев: (Чете)

„Чл. 3. Одобряват се в държавния бюджет за 1955 г. разходи за финансиране на народното стопанство на сума 9 435, 1 мил. лева и освен това за сметка на собствените средства на стопанските предприятия и организации на сума 1 948, 6 мил. лева, или всичко 11 383, 7 мил. лева.“

Председателстващ д-р Георги Атанасов: Другарите народни представители, които са съгласни с прочетения чл. 3, моля, да вдигнат ръка. Има ли против? — Няма. Въздържали се? — Няма. Приема се.

Докладчик Калю Калев: (Чете)

„Чл. 4. За издръжка на социално-културните мероприятия, предназначени за по-нататъшното подобряване на битовото положение и повдигане културния уровень на населението, установяват се средства по държавния бюджет за 1955 г. на обща сума 3 809, 8 мил. лева, а освен това за сметка на собствени средства на стопанските предприятия и организации на сума 71, 3 мил. лева, или всичко 3 881, 1 мил. лева.“

Председателстващ д-р Георги Атанасов: Другарите народни представители, които са съгласни с прочетения чл. 4, моля, да вдигнат ръка. Има ли против? — Няма. Въздържали се? — Няма. Приема се.

Докладчик Калю Калев: (Чете)

„Чл. 5. От общата сума на средствата за финансиране на народното стопанство и социално-културните мероприятия в размер на 15 264, 8 мил. лева установяват се средства:

За финансиране мероприятията във връзка с по-нататъшното увеличаване на производството на каменни въглища и електрическа енергия — 1 396, 7 мил. лева от държавния бюджет, а освен това за сметка на собствените средства на стопанските предприятия 228, 2 мил. лева, или всичко — 1 624, 9 мил. лева.

За по-нататъшното задоволяване на комунално-битовите нужди на населението и за по-нататъшното развитие на жилищното строителство от държавния бюджет и от собствените средства на стопанските предприятия общо 1 051 милиона лева.

За провеждане мероприятията, свързани с по-нататъшното развитие на селското стопанство, увеличение броя и укрепване материално-техническата база на машинно-тракторните станции, създаване на фуражна база за развитие на животновъдството, подобрене производството на елитни семена, укрепване и развитие на напоителните системи и разширение на напоителните площи и увеличаване и поддържане на горските насаждения — 1 967,6 мил. лева и освен това за сметка на собствените средства на стопанските предприятия и организации — 29,8 мил. лева, а всичко — 1 997,4 мил. лв.

За народната просвета и културата — за начални, основни и средни общообразователни училища, детски градини, училища за трудови резерви, техникуми, училища по механизация на селското стопанство и други учебни заведения, за висши учебни заведения и научно-изследователски институти, за школи и курсове за повишаване квалификацията на работниците, инженерно-техническите кадри и служителите, за библиотеки, музеи, театри и други мероприятия по просветата и културата — 1 704,1 мил. лева.

За здравеопазването и физическата култура — за болници, санитарно-противоепидемични станции, диспансери и родилни домове, детски ясли и други мероприятия за оказване здравна помощ на населението, за спортни съоръжения и провеждане на мероприятия, свързани с развитието на физическата култура и спорта — 913,4 мил. лева.

Освен това за профилакториуми, санаторно-курортно лечение, диетично хранене на работници и служители и други здравни мероприятия, както и за почивни станции на трудещите се и физкултурни мероприятия по бюджета на Държавното обществено осигуряване — 101 мил. лева.

За пенсии на работници и служители и др., за помощи и обезщетения при временна нетрудоспособност поради болест и майчинство, помощи за издръжка на деца и пр. — 1 071,9 мил. лева.

Председателствуваш д-р Георги Атанасов: Другарите народни представители, които са съгласни с прочетенния чл. 5, моля, да вдигнат ръка. Има ли против? — Няма. Въздържали се? — Няма. Приема се.

Докладчик Калю Калев: (Чете)

„Чл. 6. В съответствие с чл. 1 от настоящия закон одобрява се републиканският бюджет за 1955 г., както следва:

По приходите на сума	15 150 452 х. лв.
----------------------	-------------------

По разходите на сума	13 707 740 х. лв.
----------------------	-------------------

Превизионно на приходите над разходите на сума	875 000 х. лв.
--	----------------

Субсидия на бюджетите на народните съвети на сума	567 712 х. лв.
---	----------------

Председателствуващ д-р Георги Атанасов: Другарите народни представители, които са съгласни с прочетения чл. 6, моля, да вдигнат ръка. Има ли против? — Няма. Въздържали се? — Няма. Приема се.

Докладчик Калю Калев: (Чете)

„Чл. 7. Одобряват се сборните бюджети на народните съвети по окръзи за 1955 г., както следва:

О к р ъ г	По приходите и разходите	В това число отчисления от държавните данъци и приходи	Освен това преходящи остатъци на бюджетни средства към 1. I. 1956 г.
1. Благоевградски	97 165 000	31 938 000	1 900 000
2. Бургаски	146 176 000	73 625 000	2 900 000
3. Врачански	211 407 000	104 138 000	3 900 000
4. Коларовградски	124 414 000	56 312 000	2 600 000
5. Плевенски	167 069 000	82 667 000	3 600 000
6. Пловдивски	282 226 000	178 215 000	5 800 000
7. Русенски	177 108 000	92 656 000	3 700 000
8. Софийски	241 568 000	129 016 000	4 700 000
9. Сталински	184 012 000	102 416 000	3 400 000
10. Старозагорски	234 280 000	117 961 000	4 100 000
11. Търновски	161 686 000	79 014 000	3 300 000
12. Хасковски	201 449 000	90 074 000	3 200 000
13. Град София	449 795 000	243 026 000	4 900 000
Всичко:	2 678 355 000	1 381 058 000	48 000 000

Председателствуващ д-р Георги Атанасов: Другарите народни представители, които са съгласни с прочетения чл. 7, моля, да вдигнат ръка. Има ли против? — Няма. Въздържали се? — Няма. Приема се.

Докладчик Калю Калев: (Чете)

„Чл. 8. Установяват се за 1955 г. отчисления от данък върху оборота, данък върху общия доход и от вътрешен държавен заем по бюджетите на народните съвети в следните размери:

Проценти на отчисленията:

О к р ъ г	От данък върху оборота	Данък върху общия доход	От вътрешен държавен заем
1. Благоевградски	35	65	50
2. Бургаски	25	60	50
3. Врачански	40	70	50
4. Коларовградски	40	70	50
5. Плевенски	20	65	50
6. Пловдивски	18	65	50
7. Русенски	25	65	50
8. Софийски	25	65	50
9. Сталински	20	70	50
10. Старозагорски	25	65	50
11. Търновски	10	60	50
12. Хасковски	35	65	50
13. Град София	7	65	50

Председателстващ д-р Георги Атанасов: Другарите народни представители, които са съгласни с прочетения чл. 8, моля, да вдигнат ръка. Има ли против? — Няма. Въздържали се? — Няма. Приема се.

Докладчик Калю Калев: (Чете)

„Чл. 9. Одобрява се отчетът за изпълнението на бюджета на Народната република България за 1953 г., както следва:

По приходите

Републикански бюджет	15 348 497 х. лв.
Местни бюджети	1 621 990 х. лв.
Държавно обществено осигуряване и	
Управление на пенсиите	911 445 х. лв.

По разходите

Републикански бюджет	12 921 487 х. лв.
Местни бюджети	2 172 234 х. лв.
Държавно обществено осигуряване и	
Управление на пенсиите	735 039 х. лв.“

Председателстващ д-р Георги Атанасов: Другарите народни представители, които са съгласни с прочетения чл. 9, моля, да вдигнат ръка. Има ли против? — Няма. Въздържали се? — Няма. Приема се.

Другари народни представители! С това гласуване окончателно е приет Законът за бюджета на Народната република България за 1955 г.

Пристъпваме към разглеждане на последната точка от дневния ред за днешното заседание, а именно:

Избор на съдии за Върховния съд на Републиката

Постъпило е предложение от министъра на правосъдието за избиране на членове-съдии във Върховния съд на Народната република България. Ще прочета това предложение:

„До Бюрото на Второ Народно събрание. Предложение от министъра на правосъдието за избиране на членове-съдии от Върховния съд на Народна република България.

Другарки и другари народни представители!

Другарите Димитър Митов Спасов и Радослав Петков Радев, избрани за членове-съдии на Върховния съд от седма сесия на Първо Народно събрание на 10 февруари 1953 г., отсъстваха по болест повече от една година и не се завърнаха на работа, поради което и съгласно чл. 34, буква „в“ от Кодекса на труда са освободени от длъжност.

Освен това с щата на министерството за 1955 г. се откриват нови шест места за съдии в същия съд.

Количеството на работата във Върховния съд налага незабавното попълване състава му със съдии на овакантиените две места и новооткритите шест такива, или всичко 8 съдии

Съгласно чл. 61 от Конституцията на Народна република България и чл. 25, ал. I от Закона за устройството на съдилищата съдиите във Върховния съд се избират от Народното събрание.

Поради изложените съображения предлагам Народното събрание на предстоящата си февруарска сесия да обсъди въпроса и ако намери предложението за правилно, съгласно членове 58 и 61 от Конституцията на Народна република България и чл. 25, ал. I от Закона за устройството на съдилищата да гласува следното решение за избор на членове-съдии във Върховния съд:

„Избират се за членове-съдии във Върховния съд на Народна република България другарите:

1. Борис Георгиев Аврониев — понастоящем адвокат в София.

2. Борислав Христов Велчев — понастоящем съдебен инспектор при Министерството на правосъдието.

3. Иван Стефанов Кунчев — понастоящем юрисконсулт в Държавния полиграфичен комбинат — София.

4. Иван Трифонов Стоянов — понастоящем съдебен инспектор при Министерството на правосъдието.

5. Иван Христов Статев — понастоящем председател на Съда по транспорта.

6. Крачун Димитров Енчев — понастоящем председател на Плевенския окръжен съд.

7. Стефан Иванов Хубанов — понастоящем консултант при Върховния съд на НРБ.

8. Христо Йорданов Бамбалски — понастоящем консултант при Върховния съд на НРБ.“

Има ли другари народни представители, желаещи да вземат думата по това предложение или да предложат изменения? — Няма.

Пристъпваме към гласуване на предложението на министъра на правосъдието за избиране на членове съдии във Върховния съд на Народната република България.

Бюрото предлага гласуването да стане изцяло, наведнъж за всички кандидати за съдии във Върховния съд.

Има ли други предложения? — Няма.

Пристъпваме към гласуване. Ония другари, които са съгласни гласуването за избиране на 8 съдии във Върховния съд на Народната република България да стане изцяло, наведнъж

за всички предложения, моля, да вдигнат ръка. Има ли против? — Няма. Въздържали се? — Няма. Приема се.

Пристъпваме към гласуване. Аз мисля, че не е необходимо повторно да ви чета имената, понеже ги четох.

Ония другари народни представители, които са съгласни да бъдат избрани за съдии във Върховния съд на Народната република България осемте кандидати, които са записани в предложението на Министерството на правосъдието и които аз ви прочетох, моля, да вдигнат ръка. Има ли против? — Няма. Въздържали се? — Няма. Приема се.

Бюрото обявява, че тези другари, които прочетох, са избрани единодушно в настоящото заседание на Народното събрание за върховни съдии на Народната република България.

Другари народни представители! С тази точка, която разглеждахме сега, дневният ред на днешното заседание на Народното събрание е изчерпан.

Заедно с това е свършена работата и на третата редовна сесия на Второ Народно събрание, която предстои да бъде закрыта.

Обявявам третата редовна сесия на Второ Народно събрание за закрыта.

Вдигам заседанието.

(Вдигнато в 19 ч. 20 м.)

Подпредседатели: { Н. Георгиев
Д-р Г. Атанасов

Секретари: { Н. Гаврилова
Х. Мехмедова

Стенограф: Г. Тръпчев